

VALTIONEUVOSTON KANSLIA
STATSRÅDETS KANSLI

Hallituksen lainsäädäntöohjelma vaalikaudelle 2023–2027

Sisällys

Johdanto.....	3
1 Kestävä julkinen talous.....	5
2 Toimiva ja kestävä hyvinvointiyhteiskunta	7
3 Kunnat, kaupungit ja valtion aluehallinto	16
4 Hyvinvointi syntyy työstä	17
5 Osaava Suomi.....	20
6 Kasvun kaava	22
7 Puhtaan energian Suomi.....	30
8 Uuden aikakauden ulko- ja turvallisuuspolitiikka	33
9 Euroopan unioni: kohti strategista kilpailukykyä	35
10 Turvallinen ja kriisinkestävä oikeusvaltio	36
11 Suomi liikkeelle -ohjelma	48
12 Muut keskeiset lainvalmisteluhankkeet.....	49
13 Keskeiset EU-hankkeet	51

Johdanto

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman (VNT 1/2023 vp) mukaan hallitus laatii vaalikautta koskevan lainsäädäntöohjelman. Lainsäädäntöohjelma tukee lainvalmistelun suunnittelua, johtamista ja seurantaa sekä aikataulujen yhteensovittamista eduskunnan kanssa. Se myös vahvistaa lainsäädäntötyön ennakoitavuutta ja avoimuutta. Lainsäädäntöohjelma laadittiin ensimmäisen kerran vaalikaudella 2019–2023.

Hallituksen lainsäädäntöohjelma vaalikaudelle 2023–2027 luo yleisen tason kokonaiskuvan hallituskauden lainsäädäntötyöstä. Hallituksen neuvotteluissa, ministerivaliokunnissa sekä ministerityöryhmissä syyskaudella 2023 ja kevätkaudella 2024 käydyt keskustelut hallitusohjelman toimeenpanosta ja hankkeiden priorisoinneista ovat pohjustaneet lainsäädäntöohjelman valmistelemista. Ohjelmassa on huomioitu myös 15.–16.4.2024 pidetyn hallituksen kehysriihen linjaukset.

Lainsäädäntöohjelma sisältää alustavat tiedot hallitusohjelmaa keskeisesti toteuttavista ja muista laajoista lainvalmisteluhankkeista, jotka ovat yhteiskunnallisesti tai taloudellisesti huomattavan merkittäviä tai laajasti poikkihallinnollisia. Ohjelma kattaa näin ollen vain osan kansallisista lainsäädäntöhankkeista. Lisäksi ohjelma sisältää tietoja sellaisista kansainvälisistä hankkeista ja EU:ssa hyväksytyistä säädöksistä tai vireillä olevista EU:n säädöshankkeista, joihin liittyy laajoja kansallisen lainsäädännön muutostarpeita ja jotka tulevat tai joiden arvioidaan tulevan täytäntöön- tai toimeenpantaviksi vaalikaudella.

Luvuissa 1–11 lainsäädäntöohjelmaan sisältyvät lainsäädäntöhankkeet esitetään hallitusohjelman vastaavien otsikoiden mukaisina kokonaisuuksina. Näitä hankkeita on 143. Euroopan unionia koskevan luvun 9 osalta viitataan lukuun 13, joka sisältää keskeiset EU-hankkeet. Lukuun 11, joka koskee Suomi liikkeelle -ohjelmaa, ei sisälly lainsäädäntöhankkeita. Luvussa 12 esitetään kolme muuta keskeistä lainsäädäntöhanketta. Lukuun 13 sisältyy kooste sellaisista vireillä olevista keskeisistä EU-hankkeista, joiden toimeen- tai täytäntöönpano ei sisälly välittömästi luvuissa 1–12 esitettyihin hankkeisiin. Tällaisia EU-hankkeita on 32. EU-hanketietoja ei ole mahdollista esittää koko kansallisen vaalikauden osalta, koska Euroopan unionissa käynnistyy uusi viiden vuoden lainsäädäntökausi loppuvuodesta 2024.

Määrällisesti eniten hankkeita sisältyy hallitusohjelman lukuihin 10 ”Turvallinen ja kriisinkestävä oikeusvaltio” (44 hanketta), 2 ”Toimiva ja kestävä hyvinvointiyhteiskunta” (32 hanketta), 6 ”Kasvun kaava” (29 hanketta), 4 ”Hyvinvointi syntyy työstä” (8 hanketta), 5 ”Osaava Suomi” (8 hanketta), 7 ”Puhtaan energian Suomi” (8 hanketta) ja 1 ”Kestävä julkinen talous” (7 hanketta). Erityisesti lukujen 10 ”Turvallinen ja kriisinkestävä oikeusvaltio” ja 8 ”Uuden aikakauden ulko- ja turvallisuuspolitiikka” hankkeilla on yhteys hallitusohjelman linjaukseen häiriö- ja kriisitilanteiden sääntelyn kokonaistarkastelusta.

Lainsäädäntöohjelma tukee myös sääntelyn sujuvoittamista koskevien hallitusohjelmataavoitteiden toimeenpanemista.

Lainsäädäntöohjelmaan sisältyvät hankkeet ovat erimitallisia. Hankkeet voivat jakautua alahankkeisiin ja niiden toteuttaminen voi tapahtua vaiheittain. Eräitä merkittäviä hankkeita, jotka ovat vasta selvitysvaiheessa, ei ole kirjattu ohjelmaan. Monet keskeiset hankkeet liittyvät useisiin hallitusohjelmatavoitteisiin. Erottelu hallitusohjelmaa toteuttavien hankkeiden ja EU-hankkeiden välillä ei ole tarkkarajainen. Useat EU-hankkeet kytkeytyvät läheisesti hallitusohjelman tavoitteiden toimeenpanoon. Ohjelmasta ei ole mahdollista tehdä pitkälle meneviä numeerisia johtopäätöksiä.

Lainsäädäntöohjelma on laadittu ministeriöiden valtioneuvoston kanslialle toimittamista tiedoista. Tiedot ovat suuntaa-antavia ja tarkentuvat hankkeiden valmistelun edetessä. Tarkemmat tiedot yksittäisistä säädöshankkeista ovat saatavilla valtioneuvoston hanketietojärjestelmässä (<https://valtioneuvosto.fi/hankkeet>). Ministeriöt vastaavat tietojen oikeellisuudesta ja ajantasaisuudesta.

Ohjelma on hyväksytty hallituksen kirjallisessa menettelyssä 19.–20.6.2024. Kukin ministeriö seuraa ohjelman toteutumista oman hallinnonalansa osalta. Ohjelmaa on tarkoitus päivittää hallituskauden puolivälissä.

Lisäksi hallitus antaa eduskunnan kunkin istuntokauden alussa lainsäädäntösuunnitelman. Hallitus hyväksyi ensimmäisen lainsäädäntösuunnitelmansa 31.8.2023 (eduskunnan syysistuntokausi 2023 ja alustavasti kevätistuntokausi 2024) ja toisen 6.2.2024 (kevätistuntokausi 2024 ja alustavasti syysistuntokausi 2024). Suunnitelmiin sisältyy tiedot kyseisillä istuntokausilla annettaviksi suunnitelluista hallituksen esityksistä ja valtioneuvoston selonteoista. Lainsäädäntösuunnitelmat täsmentävät lainsäädäntöohjelmaa.

1 Kestävä julkinen talous

Hanke	Päävastuu	Osavastuu	Tavoiteaikataulu
Finanssipoliittisten sääntöjen uudistaminen	VM/Purra	-	Lainvalmistelun osalta vuoden 2025 loppuun mennessä
Uuden kansallisen finanssipoliittisen lain säätäminen. Uusi laki on tarpeen johtuen EU:n uusista finanssipoliittisista säännöistä ja kansallisista kehittämistarpeista.			
Hallitusohjelman alaluku 1.2 Finanssipolitiikka			
HE kiinteistöverotuksen arvostamisuudistusta koskevaksi lainsäädännöksi (VM095:00/2023)	VM/Purra	-	HE syksy 2024
Maapohjien ja rakennusten arvostamisperusteiden uudistamisen edellyttämien muutosten toteuttaminen. Uudistamistarpeen taustalla ovat verotusarvon määräytymisperusteisiin liittyvät ongelmat.			
Hallitusohjelman alaluku 1.3 Veropolitiikka			
HE laeiksi vuoden 2024 tuloveroasteikosta, tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden verolakien muuttamisesta (VM082:00/2023)	VM/Purra	-	HE 34/2023 vp, budjettilaki
Vuoden 2024 tuloveroasteikosta ja muista tuloveroperusteista säätäminen. Hankkeessa toteutetaan useita hallitusohjelman veropoliittisia linjauksia. Ehdotettujen muutosten (muun muassa työn verotus painottaen kevennystä pieni- ja keskituloisille) arvioidaan vähentävän verotuloja yhteensä noin 613 miljoonalla eurolla.			
Hallitusohjelman alaluku 1.3. Veropolitiikka			
HE laeiksi vuoden 2025 tuloveroasteikosta ja tuloverolain muuttamisesta (VM008:00/2024)	VM/Purra	-	HE syksy 2024, budjettilaki
Vuoden 2025 tuloveroasteikosta ja muista tuloveroperusteista säätäminen. Esitys sisältää lisäksi muun muassa ehdotukset 50 euron lapsikohtaisesta korotuksesta työtulovähennykseen ja finanssialan bonusten verotuskäytänteiden uudistamisesta.			
Hallitusohjelman alaluku 1.3 Veropolitiikka			
HE laeiksi arvonlisäverolain 84 ja 85 b §:n ja eräistä vakuutusmaksuista suoritettavasta verosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta (VM086:00/2024)	VM/Purra	-	HE 61/2024 vp
Arvonlisävero- ja vakuutusmaksuverolaissa säädettyjen arvonlisä- ja vakuutusmaksuverokantojen muuttaminen julkisen talouden suunnitelmassa keväällä 2024 sovitulla tavalla. Yleinen			

arvonlisäverokanta ja vakuutusmaksuveron verokanta ehdotetaan korotettavaksi 24 prosentista 25,5 prosenttiin.			
Hallitusohjelman alaluku 1.3 Veropolitiikka			
Työeläkejärjestelmän uudistaminen (STM084:00/2023)	STM/Grahn-Laasonen	VM	HE kevät 2026
Tarvittavien konkreettisten työeläkejärjestelmän muutosten selvittäminen rahoituksellisen kestävyysvarmistamiseksi ja riittävän etuustason turvaamiseksi. Tarpeelliset toimet valmistellaan hallituksen esityksen muotoon.			
Hallitusohjelman alaluku 1.5 Eläkkeet			
HE laiksi Suomen Teollisuussijoitus Oy:stä annetun lain sekä Ilmastorahastolain muuttamisesta (TEM061:00/2023)	TEM/Rydman	VM, OM	HE kevät 2024
Valtion kotimaisen pääomasijoitus- ja yritysrahoitustoiminnan tehostaminen yhdistämällä Business Finland Venture Capital Oy, Ilmastorahasto Oy ja Oppiva Invest Oy Suomen Teollisuussijoitus Oy:n omistukseen.			
Hallitusohjelman alaluku 1.6 Omistajapolitiikka			

2 Toimiva ja kestävä hyvinvointiyhteiskunta

Hanke	Päävastuu	Osavastuu	Tavoiteaikataulu
HE laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (perusterveydenhuollon hoitotakuu) (STM042:00/2024)	STM/Juuso	VM	HE syksy 2024
Edellisen hallituksen hoitotakuuseen tekemien tiukennusten kumoaminen. Käytännössä perusterveydenhuollon hoitotakuu muuttuisi 14 vuorokaudesta 3 kuukauteen sekä suun terveydenhuollon hoitotakuu 4 kuukaudesta 6 kuukauteen. Muutoksella tavoitellaan 132 miljoonan euron säästöjä hyvinvointialueiden rahoitukseen.			
Hallitusohjelman alaluku 1.2 Finanssipolitiikka			
Sosiaalihuollon palveluvalikoiman rajaaminen	STM/Juuso	VM	HE syksy 2025
Sosiaalihuollon palveluvalikoiman rajaaminen. Muutosten kohteina voivat olla niin alueiden palvelujen järjestämisvastuun laajuus kuin menettelysäännökset. Tavoitteena on 1 %:n kustannusten hillintä.			
Hallitusohjelman alaluku 1.2 Finanssipolitiikka			
Erikoissairaanhoidon palveluvalikoiman rajaaminen	STM/Juuso	VM	HE syksy 2025
Tiettyjen hoitojen, toimien ja välineiden rajaaminen palveluvalikoiman ulkopuolelle. Muutoksilla tavoitellaan vaiheittaisesti 110 miljoonan euron säästöjä hyvinvointialueiden toimintaan.			
Hallitusohjelman alaluku 1.2 Finanssipolitiikka			
HE laiksi vanhuspalvelulain 20 §:n muuttamisesta (iäkkäiden ympärivuorokautisen hoidon henkilöstömitoitus) (STM080:00/2024)	STM/Juuso	VM	HE syksy 2024
Henkilöstömitoituksen keventäminen 31.12.2027 voimassaolevaksi säädetyistä 0,65 mitoituksesta 0,6 mitoitukseen pysyvästi siten, että 1.1.2028 voimaantulevaksi säädetty 0,7 mitoitus kumotaan. Muutoksella tavoitellaan 45 miljoonan euron säästöä vuosille 2025–2027 ja 119 miljoonan euron säästöä vuodesta 2028 lähtien.			
Hallitusohjelman alaluku 1.2 Finanssipolitiikka			

Uusi Kela-korvausmalli (STM076:00/2023)	STM/Grahn-Laasonen	-	HE syksy 2024
Tarvittavien lainsäädäntömuutosten tekeminen hallitusohjelman mukaisen uuden Kela-korvausmallin toteuttamiseksi.			
Hallitusohjelman alaluku 2.1 Kiirehdittävät toimet sosiaali- ja terveystalouden saatavuuden parantamiseksi			
HE sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön muutoksiksi lasten ja nuorten terapiatakuun toteuttamiseksi (STM083:00/2023)	STM/Juuso	OKM	HE syksy 2024, budjettilaki
Perustason palveluiden vastuulle kuuluvan lasten ja nuorten mielenterveysongelmien ehkäisyn ja hoidon vahvistaminen. Turvataan hallitusohjelman mukaisesti lainsäädännöllä lasten ja nuorten yhdenvertainen pääsy perustasolla lyhytpsykoterapiaan tai muihin vaikuttaviin psykososiaalisiin hoitoihin. Säännökset uudistetaan osana kansallista palvelureformia.			
Hallitusohjelman alaluvut 2.1 Kiirehdittävät toimet sosiaali- ja terveystalouden saatavuuden parantamiseksi, matalan kynnyksen mielenterveysapu ja -palveluiden saatavuus ja 2.4 Sosiaali- ja terveystalouden uudistaminen, mielenterveys- ja päihdepalvelut			
HE laiksi toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta (STM067:00/2024)	STM/Grahn-Laasonen		HE syksy 2024
Keliakiasta johtuvien ylimääräisten ravintomenojen huomioiminen perustoimeentulotuessa. Lisäksi toimeentulosta annettuun lakiin tehdään teknisiä muutoksia.			
Hallitusohjelman alaluku 2.1 Kiirehdittävät toimet sosiaali- ja terveystalouden saatavuuden parantamiseksi			
HE laiksi vammaisasetuksista annetun lain muuttamisesta (STM036:00/2024)	STM/Grahn-Laasonen		HE syksy 2026
Keliakian huomioiminen alaikäisten osalta vammaistuessa.			
Hallitusohjelman alaluku 2.1 Kiirehdittävät toimet sosiaali- ja terveystalouden saatavuuden parantamiseksi			
Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilölainsäädännön kokonaisuudistus (STM096:00/2023)	STM/Juuso	OKM, OM, TEM, VM	HE syksy 2025

Hyvän työn ohjelman käynnistäminen sote- ja pelastusalan henkilöstön riittävyyden ja saatavuuden turvaamiseksi. Osana ohjelmaa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilölainsäädäntö uudistetaan kokonaisuudessaan. Säännökset uudistetaan osana kansallista palvelureformia.			
Hallitusohjelman alaluvut 2.2 Henkilöstön riittävyys ja saatavuus, Henkilöstön työnjaon selkeyttäminen ja 2.4 Sosiaali- ja terveystalouden uudistaminen, Muu palveluiden kehittäminen			
Vaikuttavien palvelujen ja menetelmien kansallisen valinnan periaatteista säätäminen	STM/Juuso	Tarkentuu myöhemmin	HE kevät 2026, budjettilaki
Säätäminen periaatteista, joiden mukaan palveluiden ja menetelmien kuulumisen palveluvalikoimaan ja niiden poisrajaaminen toteutetaan julkisessa sosiaali- ja terveydenhuollossa. Selvitetään mahdollisuus säätää kansallisesta toimijasta, joka voi sitovasti linjata menetelmän kuulumisesta julkiseen palveluvalikoimaan. Säännökset uudistetaan osana kansallista palvelureformia.			
Hallitusohjelman alaluku 2.3 Palveluiden vaikuttavuuden lisääminen ja liite B Taulukot taloudellisista päätöksistä			
HE vammaispalvelulain soveltamisalan tarkentamista koskeva laiksi (STM067:00/2023)	STM/Juuso	VM	HE syksy 2024, budjettilaki
Vammaispalvelulain soveltamisalan tarkentaminen siten, että vammaispalvelulaki säilyisi vammaisille henkilöille tarkoitettuna erityislakina. Tarkoituksena on turvata yksilöllisen tarpeen mukaiset palvelut vammaisille henkilöille ja varmistaa hyvinvointialueiden rahoitusperiaatteen toteutuminen.			
Hallitusohjelman alaluku 2.4 Sosiaali- ja terveystalouden uudistaminen			
Opiskeluterveydenhuollon säännösten päivittäminen palvelujen yksilöllisyyttä ja vaikuttavuutta lisäten (STM105:00/2023)	STM/Juuso	PLM kutsuntojen ennako-terveystarkastusten integroiminen opiskeluterveydenhuoltoon	HE kevät 2025, budjettilaki
Opiskeluterveydenhuollon terveystarkastusten kohdentamista koskevan sääntelyn päivittäminen lisäten palveluiden vaikuttavuutta ja yksilöllisyyttä. Säännökset toteutetaan osana kansallista palvelureformia.			
Hallitusohjelman alaluvut 2.4 Sosiaali- ja terveystalouden uudistaminen ja 8.2 Uskottava maanpuolustus			

Neuvolan, kouluterveydenhuollon ja ehkäisevän suun terveydenhuollon terveystarkastuksia koskevien säädösten uudistaminen palvelujen yksilöllisyyttä ja vaikuttavuutta lisäten (STM037:00/2024)	STM/Juuso	-	HE kevät 2026
Neuvolan, kouluterveydenhuollon ja ehkäisevän suun terveydenhuollon terveystarkastuksia koskevan sääntelyn päivittäminen lisäten palveluiden vaikuttavuutta ja yksilöllisyyttä. Säännökset uudistetaan osana kansallista palvelureformia.			
Hallitusohjelman alaluvut 2.4 Sosiaali- ja terveysterveystarkastuksia koskevan uudistaminen ja 8.2 Uskottava maanpuolustus			
Lastensuojelulainsäädännön uudistaminen (STM009:00/2024)	STM/Juuso	OKM, OM, VM, SM	HE syksy 2025, budjettilaki
Lastensuojelulainsäädännön uudistaminen osana kansallista palvelureformia. Uudistuksessa huomioidaan lastensuojelua koskevat hallitusohjelman kirjaukset.			
Hallitusohjelman alaluvut 2.1 Kiirehdittävät toimet sosiaali- ja terveysterveystarkastuksia koskevan parantamiseksi, Sosiaalisen oikeudenmukaisuuden vahvistaminen; 2.4 sosiaali- ja terveysterveystarkastuksia koskevan uudistaminen, Lapset, nuoret, perheet; 2.6 sosiaali- ja terveysterveystarkastuksia koskevan järjestäminen, Sosiaali- ja terveydenhuollossa on palvelureformin aika, ja 10.1 Kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyttä vahvistetaan, Nuoriso- ja jengirikollisuuden lisääntyminen torjutaan			
Lääkeasiat ja apteekkitalous	STM/Grahn-Laasonen	VM, TEM	Apteekkitalouden kokonaisuudistusta koskeva HE syksy 2025, budjettilaki, apteekkitoiminnan sääntelyä koskeva HE vuonna 2026, itsehoitolääkkeiden myynnin vapauttamista apteekkien ulkopuolelle ja lääkkeiden arviointitoiminnan uudistamista koskevien mahdollisten uudistusten ajankohta avoin
Apteekkisääntelyn uudistaminen vastuullisesti ja asteittain turvaten laadukkaat ja turvalliset apteekkipalvelut koko Suomessa. Kokonaisuus sisältää useita lakihankkeita. Siihen kuuluu myös lääke- ja lääkehoidon asioita koskevia lainsäädännöllisiä muutoksia (lääkkeiden arviointitoiminta ja saatavuus			

sekä lääkehoidon tiedonhallinta ja digitaalisuus ja lääkehoidon ohjaus). Hankkeella on yhteys palvelureformin terveydenhuollon menetelmien arvioinnin uudistamiseen.			
Hallitusohjelman alaluvut 2.4 Sosiaali- ja terveystalvelujen uudistaminen ja 6.2 Reilumman kilpailun Suomi.			
Tartuntatautilainsäädännön kokonaisuudistus (STM071:00/2023)	STM/Grahn-Laasonen	TEM, OM, LVM, SM, OKM, VM, MMM, UM	HE syksy 2025–kevät 2026
Tartuntatautilainsäädännön uudistaminen vuosien 2023–2025 aikana. Tavoitteena on tehostaa tartuntatautiin torjuntaa sekä vahvistaa varautumista epidemioihin ja pandemioihin.			
Hallitusohjelman alaluvut 2.4 Sosiaali- ja terveystalvelujen uudistaminen, Valmius ja varautuminen, Koordinaation vahvistaminen ja palveluiden integraatio, 3.2 Valtion aluehallinto ja 3.3 Yleinen hallintopolitiikka			
HE sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttaminen (valmius ja varautuminen) (STM121:00/2023)	STM/Grahn-Laasonen	-	HE syksy 2024
Keskeisten hyvinvointialueiden valmiuteen ja varautumiseen liittyvien hallitusohjelmakirjausten toteuttaminen.			
Hallitusohjelman alaluvut 2.4 Sosiaali- ja terveystalvelujen uudistaminen ja 2.6 Sosiaali- ja terveystalveluiden järjestäminen			
HE lääkkeiden velvoitevarastoinnista annetun lain muuttamiseksi	STM/Grahn-Laasonen	-	HE kevät 2025
Lääkkeiden velvoitevarastointilaki uudistetaan lääkkeiden saatavuuden ja huoltovarmuuden turvaamiseksi. Lakimuutokset ovat kansallisia varautumistoimia, joilla varmistetaan osaltaan lääkkeiden saatavuutta Suomessa erilaisissa saatavuushäiriötilanteissa. Ehdotukset kootaan hallituksen esitykseksi.			
Hallitusohjelman alaluku 2.4 Sosiaali- ja terveystalvelujen uudistaminen			
HE laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta	STM/Juuso	-	HE syksy 2026
Terveystalveluihin liittyvien hallitusohjelmakirjauksien toteuttaminen siltä osin kuin niitä ei ole toteutettu hallituskauden muissa hankkeissa (muun muassa saattohoidon järjestämisvastuuseen ja hoitopaikan			

valinnan ja hoitotakuun toteutumiseen liittyvän sääntelyn tarkistaminen sekä lääkinnällisen kuntoutuksen sääntelyn täsmennystarpeiden tarkasteleminen).			
Hallitusohjelman alaluku 2.4 Sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistaminen			
HE sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta	STM/Juuso	-	HE syksy 2026
Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelyä koskevan sääntelyn kehittäminen mukaan lukien tiedonsaantioikeudet sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja muiden viranomaisten ja tahojen välillä.			
Hallitusohjelman alaluku 2.5 Digitaaliset palvelut ja tietojohdaminen			
HE sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain muuttamiseksi (STM065:00/2023)	STM/Juuso	-	HE syksy 2024
Uudenmaan aluetta koskevan potilastietojen tietojenkäsittelyn ratkaiseminen väliaikaisen sääntelyn voimassaolon aikana siten, että terveydenhuollon ammattihenkilöillä on sujuva pääsy potilasturvallisuuden kannalta olennaisiin tietoihin potilaan tietosuojaa kunnioittaen. Sääntelyn selkeyttämiseksi säännökset sisällytettäisiin asiakastietolakiin.			
Hallitusohjelman alaluku 2.5 Digitaaliset palvelut ja tietojohdaminen			
HE sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä annetun lain muuttamisesta (STM040:00/2024)	STM/Grahn-Laasonen	OM, VM, OKM	HE syksy 2025
Sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä annetun lain (toisiolaki, 552/2019) korjaaminen hallitusohjelman mukaisesti.			
Hallitusohjelman alaluku 2.5 Digitaaliset palvelut ja tietojohdaminen			
HE eurooppalaista terveysdata-avaruusasetusta täydentävästä sääntelystä sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä annettuun lakiin ja eräisiin muihin lakeihin	STM/Grahn-Laasonen	OM, VM	HE syksy 2026

EU:n eurooppalaista terveysdata-avaruusasetusta (EHDS) täydentävän sääntelyn toteuttaminen sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä annettuun lakiin (toisilaki, 552/2019) ja eräisiin muihin lakeihin.			
Hallitusohjelman alaluku 2.5 Digitaaliset palvelut ja tietojohdaminen			
HE eurooppalaista terveysdata-avaruusasetusta täydentävästä sääntelystä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annettuun lakiin ja siihen liittyviin eräisiin muihin lakeihin	STM/Juuso	OM, VM	HE syksy 2025
EU:n eurooppalaista terveysdata-avaruusasetusta (EHDS) täydentävän sääntelyn toteuttaminen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annettuun lakiin ja siihen liittyviin lakeihin.			
Hallitusohjelman alaluku 2.5 Digitaaliset palvelut ja tietojohdaminen			
HE tutkimuslainsäädännön selkiyttämiseksi	STM/Grahn-Laasonen	-	HE syksy 2026
Sote-alan tutkimustoimintaa koskevan lainsäädännön selkiyttäminen ja yhteensovittaminen.			
Hallitusohjelman alaluku 2.5 Digitaaliset palvelut ja tietojohdaminen			
HE kuolinpesän sähköistä asiointia koskevaksi lainsäädännöksi (VM046:00/2024)	VM/Ikonen	OM	HE kevät 2026
Edesmenneen omaisen asioiden vaivattoman hoidon -ohjelman (VM013:00/2024) tavoitteiden saavuttamisen edellyttämien lainsäädäntömuutosten valmistelemine.			
Hallitusohjelman alaluvut 2.5 Digitaaliset palvelut ja tietojohdaminen ja 6.4 kasvua datataloudesta ja digitalisaatiosta			
Sairaaloiden ja päivystyksen kokonaisuuden ja erikoissairaanhoidon työnjaon uudistaminen (STM093:00/2023)	STM/Juuso	VM	HE syksy 2024
Säätäminen sairaaloiden ja päivystyksen kokonaisuudesta sekä erikoissairaanhoidon työnjaon uudistaminen osana kansallista palvelureformia.			
Hallitusohjelman alaluku 2.6 Sosiaali- ja terveystietojen järjestäminen ja liite B Taulukot taloudellisista päätöksistä			

Sosiaalihuollon erityisosaamisen ja -palveluiden kokoaminen suuremmiksi kokonaisuuksiksi (STM107:00/2023)	STM/Juuso	VM	HE syksy 2025
Sosiaalihuollon lainsäädännön selkeyttäminen, muun muassa yleis- ja erityislainsäädännön suhde sekä erityisosaamista vaativien sosiaalipalvelujen keskittäminen ja ns. "porrasteisuus". Sosiaalihuollon erityisosaamisen ja -palveluiden kokoamista suuremmiksi kokonaisuuksiksi koskevat säännökset uudistetaan osana kansallista palvelureformia. Esitystä valmistellaan osana sosiaalihuollon palveluvalikoiman rajaamista koskevan hallituksen esityksen valmistelua.			
Hallitusohjelman alaluku 2.6 Sosiaali- ja terveystalouden järjestäminen			
Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttaminen (monituottajuus) (STM060:00/2024)	STM/Juuso	-	HE kevät 2025
Monituottajuuden esteiden purkaminen lainsäädännöstä. Tavoitteena on lisätä hyvinvointialueiden ja yhteistyöalueiden mahdollisuuksia järjestää palveluita parhaaksi katsomallaan tavalla.			
Hallitusohjelman alaluku 2.6 Sosiaali- ja terveystalouden järjestäminen			
HE laiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta, Hanke hyvinvointialueiden rahoitusmallin kehittäminen Hankkeessa 3 vaihetta, joissa erilliset hallituksen esitykset. I vaiheen HE (VM091:00/2023) Valmistelutyöryhmä (VM113:00/2023)	VM/Ikonen	STM, SM	1) HE 70/2024 vp 2) HE kevät 2025 3) HE kevät 2026
Hyvinvointialueiden rahoitusmallin kehittäminen hallitusohjelman mukaisesti. Hanke toteutetaan kolmessa vaiheessa. 1. Vaihe koskee jälkikäteistarkistuksen omavastuuosuutta (ja sääntely asiakasmaksumuutosten huomioon ottamisesta). 2. Vaihe sisältää rahoitusmallin tarvetekijöitä, muita olosuhdetekijöitä ja hyte-kerrointa sekä siirtymätasasta koskevat muutokset, joiden on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2026 alusta. 3. Vaihe koskee hallituksen kustannusten kasvun hillinnän tavoitteiden mukaisia säästötoimenpiteitä (hallitusohjelma liite B Taulukot taloudellisista päätöksistä), jotka on tarkoitettu voimaan vuoden 2027 alusta.			
Hallitusohjelman alaluku 2.7 Kestävä ja kannustava rahoitus sekä hyvinvointialueiden ohjaus			

HE laiksi hyvinvointialueesta annetun lain sekä eräiden muiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta, hyvinvointialueiden ohjaukseen liittyvät muutokset (VM093:00/2023)	VM/Ikonen	STM, SM	HE 2/2024 vp
Hyvinvointialueiden ohjauksen yhteensovittamisen säätäminen valtiovarainministeriön tehtäväksi. Eri ministeriöiden päällekkäiset hyvinvointialueiden toimintaan ja talouden ohjaukseen liittyvät lakisääteliset välineet yhdistetään ja lakisäätelisiä neuvottelumenettelyitä selkiytetään ja neuvotteluille määritellään nykyistä selkeämmät tavoitteet. Hanke toteutetaan vaiheittain.			
Hallitusohjelman alaluku 2.7 Kestävä ja kannustava rahoitus sekä hyvinvointialueiden ohjaus			
HE laiksi hyvinvointialueesta annetun lain ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetun lain 2 ja 17 §:n muuttamisesta (talouden ohjaus) (VM007:00/2024)	VM/Ikonen	STM, SM	HE kevät 2024
Hallituksen esityksen valmisteleminen hallitusohjelman mukaisesti koskien hyvinvointialueiden ennakollisen ohjauksen, talouden ohjauksen ja arviointimenettelyn sääntelyyn liittyviä muutoksia sekä eräitä muita hyvinvointialuelain muutoksia.			
Hallitusohjelman alaluku 2.7 Kestävä ja kannustava rahoitus sekä hyvinvointialueiden ohjaus			

3 Kunnat, kaupungit ja valtion aluehallinto

Hanke	Päävastuu	Osavastuu	Tavoiteaikataulu
HE laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta	VM/Ikonen	OKM, TEM	HE kevät 2025
Kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän uudistaminen.			
Hallitusohjelman alaluku 3.1 Kuntien rahoitusohjelman uudistaminen			
Valtion aluehallinnon uudistamisen lainsäädäntöhanke (VM114:00/2023)	VM/Ikonen	OM, SM, OKM, MMM, LVM, TEM, STM, YM	HE kevät 2025
Lainsäädäntömuutosten valmistelemine Valviran, aluehallintovirastojen, ELY-keskusten ja Ahvenanmaan valtionviraston tehtävien ja hallinnon organisoinnista uuteen valtakunnalliseen virastoon, Elinvoimakkeksiin sekä Ahvenanmaan valtionvirastoon.			
Hallitusohjelman alaluvut 2.6 Sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäminen, 3.2 Valtion aluehallinto ja 7.3 Luvituksen sujuvuudesta Suomen kilpailuetu			

4 Hyvinvointi syntyy työstä

Hanke	Päävastuu	Osavastuu	Tavoiteaikataulu
Työmarkkinoita uudistavat lainsäädäntömuutokset Muun muassa (TEM053:00/2023) (työrauhalainsäädäntö) (TEM054:00/2023) (paikallinen sopiminen) (TEM110:00/2023) (vientivetoinen työmarkkinamalli)	TEM/ Satonen	1) OM	1) HE 12/2024 vp 2) HE kevät 2024 3) HE syksy 2024 4) HE kevät 2025
Työmarkkinoita uudistavan lainsäädännön toteuttaminen. Hankkeeseen liittyvät muun muassa seuraavat hallituksen esitykset. 1. HE työehtosopimuslain, työriitojen sovittelusta annetun lain sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta (työrauhalainsäädännön kehittäminen), HE 12/2024 vp 2. HE paikallisen sopimisen edistämistä koskevaksi lainsäädännöksi (paikallisen sopimisen edistäminen) 3. Vientivetoinen työmarkkinamalli ja sovittelujärjestelmän kehittäminen 4. Työllistämisen esteiden purkaminen			
Hallitusohjelman alaluku 4.1 Talouskasvua ja kilpailukykyä tukevat työmarkkinauudistukset			
HE laeiksi työvoimapalvelujen järjestämisestä annetun lain ja työttömyysturvalain muuttamisesta (työvoimapalveluita koskevien hallitusohjelmakirjausten toteuttaminen) (TEM025:00/2024)	TEM/ Satonen	-	HE syksy 2025
Lainsäädäntömuutosten valmisteleva työvoimapalveluiden palveluprosessia koskevien hallitusohjelmakirjausten ja eduskunnan lausuman toteuttamiseksi. Hankkeessa valmistellaan tarvittava lainsäädäntö myös yksityisen työnvälityksen tiedonsaantia koskevan hallitusohjelmakirjauksen ja eduskunnan lausuman toteuttamiseksi.			
Hallitusohjelman alaluvut 4.2 Työelämän kehittäminen ja työhyvinvointi ja 4.3 Työhön kannustava sosiaaliturva			
HE laiksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta (HO-säästöihin liittyvä kuntien tehtävien	TEM/ Satonen	-	HE syksy 2024

vähentäminen, palkkatuen kohdentaminen) (TEM039:00/2024)			
Lainsäädäntömuutosten valmistelemisen palkkatuen kohdentamista yksityiselle ja kolmannelle sektorille koskevan hallitusohjelmakirjauksen sekä työllisyysmäärärahojen leikkausta vastaavien vähennysten toteuttamiseksi kuntien tehtäviin (37 miljoonaa euroa).			
Hallitusohjelman alaluku 4.2 Työelämän kehittäminen ja työhyvinvointi ja liite B Taulukot taloudellisista päätöksistä			
Toimeentulotuen kokonaisuudistus	STM/Grahn-Laasonen	TEM VM	HE syksy 2025
Muutosten valmistelemisen toimeentulotuesta annettuun lakiin ja siihen läheisesti liittyvään lainsäädäntöön eduskunnan lausumien sekä toimeentulotukea koskevien hallitusohjelmakirjausten toteuttamiseksi.			
Hallitusohjelman alaluku 4.3 Työhön kannustava sosiaaliturva			
Yleisen asumistuen kokonaisuudistus	STM/Grahn-Laasonen	OKM	1) HE 74/2023 vp 2) HE syksy 2024
Yleisestä asumistuesta annetun lain muuttaminen valtiontalouden tasapainottamiseksi. Uudistus toteutetaan vaiheittain. Asumistuen uudistamisen I paketti (STM056:00/2023) Asumistuen uudistamisen II paketti (STM118:00/2023)			
Hallitusohjelman alaluku 4.3 Työhön kannustava sosiaaliturva			
Sosiaaliturvan uudistaminen yleistuen mallilla 1. vaiheen HE (STM035:00/2024)	STM/Grahn-Laasonen	TEM, VM	1) HE syksy 2025 Hankkeen muiden vaiheiden aikataulut täsmentyvät
Sosiaaliturvan uudistaminen tavoitteena aikaansaada yksi yleistuki. Hanke toteutetaan vaiheittain ja se jatkuu koko hallituskauden.			
Hallitusohjelman alaluku 4.3 Työhön kannustava sosiaaliturva			
HE laeiksi työttömyysturvalain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta (STM059:00/2024)	STM/Satonen	TEM	HE syksy 2024, budjettilaki
Luopuminen hallituksen kehysriihipäätösten mukaisesti työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavasta peruspäivärahan ja työmarkkinatuen korotusosasta ja ansiopäivärahan korotetusta			

ansio-osasta. Lisäksi pienennetään osittaisen työmarkkinatuen määrää siten, että se olisi 35 prosenttia siitä työmarkkinatuesta, jota työnhakijalle muutoin maksettaisiin.			
Hallitusohjelman alaluku 4.3 Työhön kannustava sosiaaliturva			
Luonnonmarjankeräämisen lisääminen kausityölain soveltamisalaan (TEM049:00/2024)	TEM/ Satonen	-	HE syksy 2024
Kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annetun lain (kausityölaki) 1 ja 24 §:ien muuttaminen sen mahdollistamiseksi, että luonnontuotteiden keruu voidaan lisätä lain soveltamisalaan muuttamalla valtioneuvoston asetusta maatalouden ja matkailun alaan kuuluvista kausiluonteista toimintaa sisältävistä toimialoista (kausityöasetus).			
Hallitusohjelman luku 4.4 Kansainvälinen rekrytointi			

5 Osaava Suomi

Hanke	Päävastuu	Osavastuu	Tavoiteaikataulu
HE opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan virastorakenteen uudistamisesta (OKM053:00/2023)	OKM/Henriksson	STM	HE kevät 2025
Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan virastojen yhdistäminen viideksi virastoksi. Samalla säädetään virastojen yhteisistä toimintamalleista. Tavoitteena on selkiyttää virastorakennetta, keventää päällekkäistä hallintoa ja vahvistaa virastojen tuloksellista ohjausta. Hallitusohjelman luku 5 Osaava Suomi			
Opintotuen kokonaisuudistus	OKM/Bergqvist		1) HE syksy 2024 2) HE syksy 2026
Opintotuen kokonaisuudistus toteutetaan vaiheittain. 1. Hallituksen esityksen antaminen laeiksi opintotukilain ja yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta. Hallituksen julkisen talouden suunnitelman mukaisesti opiskelijat palautetaan yleisestä asumistuesta opintotuen asumislisän piiriin 1.8.2025. Hankkeessa toteutetaan hallitusohjelman mukainen yhteisasumista suosivan ja taloudellisesti houkuttelevan asumislisän käyttöönotto. 2. Hallituksen esityksen antaminen opintotukilain kokonaisuudistuksesta. Hankkeessa toteutetaan hallitusohjelman mukainen opintotuen kokonaisuudistus, jonka tavoitteena on turvata opiskeluaikainen toimeentulo, vahvistaa opintotuen kannustinelementtejä sekä tukea opintojen läpäisyä tavoiteajassa. Hallitusohjelman luku 5 Osaava Suomi			
HE perusopetuslain muuttamiseksi (OKM058:00/2023)	OKM/Henriksson	-	HE syksy 2024, budjettilaki
Perusopetuslain oppimisen ja koulunkäynnin tukea koskevan sääntelyn uudistaminen. Tavoitteena on selkeyttää ja täsmentää oppilaan saaman tuen muotoja sekä turvata riittävä tuki siten, että tuen muodot ovat valtakunnallisesti yhtenäiset, selkeät ja monipuoliset. Tavoitteena on myös vähentää opetushenkilöstön hallinnollista taakkaa. Hallitusohjelman alaluku 5.1 Oppimisen perusasiat kuntoon			
HE kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain ja perusopetuslain muuttamisesta	OKM/Henriksson	-	HE syksy 2024, budjettilaki
Kunnan peruspalvelujen valtionosuuslain ja perusopetuslain muuttaminen siten, että yksityisten koulutuksen järjestäjien kotikuntakorvaus nostetaan 100 prosenttiin ja yhdenmukaistetaan järjestäjien velvollisuudet			

Hallitusohjelman alaluku 5.1 Oppimisen perusasiat kuntoon			
HE perusopetuslain muuttamisesta	OKM/Henriksson	-	HE syksy 2024
Perusopetuslain muuttaminen siten, että nykyistä tehokkaammin voitaisiin rajoittaa mobiililaitteiden käyttöä koulupäivän aikana sekä edistettäisiin liikunnallista elämäntapaa.			
Hallitusohjelman alaluku 5.1 Oppimisen perusasiat kuntoon			
Ammatillisen koulutuksen rahoitusmallin ja toiminnanohjauksen uudistaminen (OKM059:00/2023)	OKM/Henriksson	-	HE syksy 2024
Ammatillisen koulutuksen rahoitusmallin ja toiminnan ohjauksen muuttaminen koulutuksen laadun, vaikuttavuuden ja työllistymisen parantamiseksi. Oppimisen tukea vahvistetaan säätämällä opiskelijan oikeudesta tukiopetukseen, joka korvaa nykymuotoiset oppimisvalmiuksia tukevat opinnot. Oppimisen tukea toisen asteen koulutuksissa yhtenäistettäisiin säätämällä erityisopetuksesta, joka korvaa nykyisen erityisen tuen.			
Hallitusohjelman alaluku 5.2 Toiselta asteelta tiedot ja taidot eteenpäin			
Ylioppilastutkinnon ja oppimisen tuen vahvistaminen sekä lukiokoulutuksen rahoitusmallin kehittäminen (OKM060:00/2023)	OKM/Henriksson	-	HE syksy 2024
Lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmän uudistaminen. Ylioppilastutkintoa uudistetaan mahdollistamalla englanninkielisen ylioppilastutkinnon suorittaminen ja yhden pakollisen ylioppilastutkinnon kokeen korvaaminen lukiodiplomilla. Lisäksi säädetään lukiolaisen oikeudesta tukiopetukseen ja täsmennetään erityisopetusta koskevia säädöksiä.			
Hallitusohjelman alaluku 5.2 Toiselta asteelta tiedot ja taidot eteenpäin			
HE laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta (OKM023:00/2023)	OKM/Multala	TEM, UM	HE 51/2024 vp
Eteneminen kohti EU- ja ETA-maiden ulkopuolisten opiskelijoiden lukukausimaksujen täyskattoellisuutta. Yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muutoksella pyritään turvaamaan lukuvuosimaksukertymä ja korkeakoulujen suunnitelmallinen toiminta vähentämällä poikkeusryhmiä, jotka eivät ole lukuvuosimaksuvelvollisia ja estämällä näin lukuvuosimaksujen kiertämistä.			
Hallitusohjelman alaluku 5.3 Korkea osaaminen ja sivistys tulevaisuuden perustana			

6 Kasvun kaava

Hanke	Päävastuu	Osavastuu	Tavoiteaikataulu
HE luottolaitoslainsäädännön uudistamisesta	VM/Rydman	-	HE kevät 2025
Luottolaitoslainsäädäntöön finanssikriisin jälkeen kansainvälisesti sovitun Basel III -uudistuksen viimeisen vaiheen toimeenpaneminen (EU:n uudistettu luottolaitosasetus ja -direktiivi). Uudistetaan kansallista luottolaitossääntelyä, kuten luottolaitosten yhteisömuotoja, asiakkaansuojaa, hyvää pankkitapaa sekä eri asiakasryhmien peruspankkipalveluiden saatavuutta koskien.			
Hallitusohjelman alaluku 6.1 Nostetaan yrittäjyyden ja omistajuuden arvostusta, Turvataan kasvua tukevat rahoitusmarkkinat			
HE valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta (Finnvera Oyj:tä koskevan lainsäädännön kokonaisuudistus) (TEM067:00/2023)	TEM/Rydman	VM, OM	HE kevät 2026
Finnvera Oyj:tä koskevan lainsäädännön kokonaisuudistuksen toteuttaminen. Finnveran vientiä tukevan roolin ja viennin edistämisen rakenteita vahvistetaan.			
Hallitusohjelman alaluku 6.1 Nostetaan yrittäjyyden ja omistajuuden arvostusta			
HE laiksi puhtaan teknologian investointihyvityksestä verotuksessa (VM082:00/2024)	VM/Purra	-	HE syksy 2024
Määräaikaisen EU:n väliaikaisen kriisipuitteiden mahdollistaman verohyvityksen käyttöönottoaminen nettonollatalouteen siirtymistä tukeville teollisille investoinneille. Hyvityksenä voitaisiin myöntää kriisipuitteiden mukaisesti enintään 20 % investoinnin kokonaismäärästä kuitenkin enintään 150 miljoonaa euroa hanketta kohden. Verohyvitys myönnettäisiin 31.12.2025 loppuun mennessä uusille investointihankkeille. Verohyvitysmallissa yritys saisi vähentää hyvityksen hankkeen valmistuttua maksettavasta yhteisöverosta aikaisintaan vuodesta 2028 alkaen.			
Hallitusohjelman alaluku 6.1 Nostetaan yrittäjyyden ja omistajuuden arvostusta			
Lainsäädäntöhanke rahapelijärjestelmän uudistamiseksi (SM053:00/2023)	SM/Rantanen	MMM, OKM, STM, TEM, VNK, VM	HE kevät 2025

Rahapelijärjestelmän uudistamisen selvittäminen hallitusohjelman mukaisesti ja ehdotuksen valmisteleminen lisenssijärjestelmään siirtymistä koskevaksi lainsäädännöksi.			
Hallitusohjelman alaluku 6.2 Reilumman kilpailun Suomi			
HE laiksi raideliikennelain muuttamisesta (ja mahdollisesti liitelakina laki liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta)	LVM/Ranne	STM	HE syksy 2025
Vuoden 2026 loppuun asti ulottuvan mahdollisuuden käyttää OSJD/GOST-standardin mukaista kalustoa puutavara- ja kemikaalikuljetuksissa jatkaminen määräaikaaisesti.			
Hallitusohjelman alaluvut 6.2 Reilumman kilpailun Suomi ja 6.5 Toimivat asuntomarkkinat ja sujuva liikenne			
HE julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamisesta (TEM014:00/2024)	TEM/Satonen	VM, STM, lisäksi sektorikoh- taisesti YM, MMM, OM	HE syksy 2025
Hallitusohjelman edellyttämien muutosten valmisteleminen hankintalakiin ja erityisalojen hankintalakiin. Hallitusohjelmakirjauksilla tavoitellaan muun muassa kilpailun lisäämistä sekä säästöjä ja tehokkuutta julkisissa hankinnoissa.			
Hallitusohjelman alaluku 6.2 Reilumman kilpailun Suomi. Lisäksi julkisiin hankintoihin liittyviä mainintoja useissa muissa hallitusohjelman kohdissa.			
Hankintatietolaki (VM018:00/2024)	VM/Ikonen	TEM, OM, LVM	HE syksy 2025
Hankkeessa tarkastellaan ja arvioidaan hankintamenettelyyn liittyvien tietosisältöjen ja ostolaskudatan avaamista saataville ilman erillisiä pyyntöjä. Näin pyritään laajavaikutteisesti parantamaan hankintamenettelyjen vaikuttavuuden seuraamista.			
Hallitusohjelman alaluku 6.2 Reilumman kilpailun Suomi, ks. myös alaluku 3.1			
Alkoholilainsäädännön uudistaminen (STM062:00/2023) (STM101:00/2023) (STM004:00/2024)	STM/Grahn- Laasonen	TEM, SM, OM	1) HE 7/2024 vp 2) HE syksy 2024 3) HE syksy 2024 –kevät 2025 4) HE syksy 2024 –kevät 2025 5) HE syksy 2024

			-kevät 2025
Alkoholipolitiikan uudistaminen vastuullisesti eurooppalaiseen suuntaan ja vuonna 2018 tehdyn alkoholilain kokonaisuudistuksen jatkaminen. 1. Alkoholijuomien vähittäismyynti 2. Verkkokauppaa ja kotiinkuljetusta koskeva lainsäädäntöhanke (alkoholin kotiinkuljetus) 3. Alkoholin etämyyntiä koskeva lainsäädäntöhanke (alkoholin etämyynti) 4. Panimoiden, tislaimien ja viinitilojen ulosmyyntioikeuden laajentaminen 5. Suomalaisten toimijoiden markkinointirajoitusten poistaminen			
Hallitusohjelman alaluku 6.2 Reilumman kilpailun Suomi			
HE tupakkalain muuttamisesta (STM029:00/2023)	STM/Grahn-Laasonen	-	HE 38/2024 vp
Ns. nikotiinipussien myynnistä, ominaisuuksista ja pakkauksista säättäminen tupakkalaissa. Tavoitteena on ehkäistä nikotiinipusseista ja muista savuttomista nikotiinituotteista aiheutuvia terveyshaittoja, nuorisokäyttöä, harmaatuontia ja laitonta kauppaa sekä torjua järjestäytynyttä rikollisuutta.			
Hallitusohjelman alaluku 6.2 Reilumman kilpailun Suomi			
Sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuus (VM085:00/2024)	VM/Ikonen	OM	HE syksy 2025
Lainsäädännön muuttaminen siten, että sähköisestä tiedoksiannosta tehdään ensisijainen viranomaisten lähettämien asiakirjojen tiedoksiantotapa niille, joille se on mahdollista. Lainsäädännön muuttamisella toteutetaan ensisijaisesti digitaalisen viranomaisviestinnän edistämishojelman (VM006:00/2024) mukaisia tavoitteita.			
Hallitusohjelman alaluku 6.4 Kasvua datataloudesta ja digitalisaatiosta			
Tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistus (OM126:00/2023)	OM/Meri ja jokainen ministeri omalta toimialaltaan	Kaikki ministeriöt, joiden toimialalla on julkisten palveluiden järjestämistä koskevaa lainsäädäntöä	HE 2026
Tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistuksen toteuttaminen. Tiedon liikkuvuutta, pilvipalveluiden tarkoituksenmukaista käyttöä tai muuten julkisten palveluiden tarkoituksenmukaista järjestämistä haittaavat säädökset kumotaan ja hyödynnetään tarvittaessa nykyistä laajemmin EU:n tietosuoja-			

asetuksen kansallista liikkumavaraa. Kukin ministeriö vastaa oman hallinnonalan osalta tarvittavista lainsäädäntömuutoksista.			
Hallitusohjelman alaluku 6.4 Kasvua datataloudesta ja digitalisaatiosta			
HE laeiksi Yleisradio Oy:stä annetun lain sekä valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain muuttamisesta (LVM038:00/2023)	LVM/Ranne	VM	HE syksy 2024–kevät 2025
Hallituksen esityksen valmisteleminen parlamentaarisen työryhmän mietinnön pohjalta. Parlamentaarinen työryhmä arvioi Yleisradio Oy:n julkisen palvelun tehtävää ja rahoitusta. Työryhmä antaa mietintönsä arviolta kesäkuun 2024 puolivälin aikoihin.			
Hallitusohjelman alaluku 6.4 Kasvua datataloudesta ja digitalisaatiosta			
Prosessien sujuvoitus (pieniä riitoja koskeva menettely) (OM059:00/2021)	OM/Meri	-	HE syksy 2025
Oikeuden saatavuuden parantaminen säätämällä kevennetystä oikeudenkäyntimenettelystä intressiltään pienehköille riita-asioille.			
Hallitusohjelman alaluku 6.5 Toimivat asunto-markkinat ja sujuva liikenne			
Asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain uudistaminen (OM100:00/2023)	OM/Meri	YM, TEM	HE kevät 2025
Ehdotuksen valmisteleminen asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain ajantasaistamiseksi. Muussa lainsäädännössä ja vuokramarkkinassa on tapahtunut merkittäviä muutoksia lain säätämisen jälkeen.			
Hallitusohjelman alaluku 6.5 Toimivat asuntomarkkinat ja sujuva liikenne			
Asunto-osakeyhtiölain tarkistaminen (OM119:00/2023)	OM	SM, YM	HE kevät 2024 (haltuunottoa koskeva tiedoksianto) HE syksy 2025
Asunto-osakeyhtiölain päivittäminen hallitusohjelman mukaisesti. Taloyhtiöiden häiriötilanteisiin puuttumista ja asuntojen hallintaan ottoa, taloyhtiöiden hallittua alasajoa sekä latausmahdollisuuksien asentamista taloyhtiöihin helpotetaan.			
Hallitusohjelman alaluvut 6.5 Toimivat asuntomarkkinat ja sujuva liikenne ja 7.4 Suomi kasvattaa ilmastokädenjälkeään ja etenee hiilineutraalisuuteen vaikuttavin ja kestävin keinoin			
Asuntokauppalain uudistaminen (OM101:00/2023)	OM/Meri	-	HE kevät 2026

Asuntokauppalain päivittäminen asuntomarkkinoiden sekä muun lainsäädännön muuttumisen vuoksi. Erityisesti tarkastelutarpeita liittyy rakentamisvaiheessa myytävien huoneistojen ostajien suojaksi säädettyihin säännöksiin.			
Hallitusohjelman alaluku 6.5 Toimivat asuntomarkkinat ja sujuva liikenne			
Tieliikenteen automaation sääntelyhanke (LVM032:00/2021)	LVM/Ranne	OM, SM, Liikenne- ja viestintävirasto, Väylävirasto, Poliisihallitus, Tietosuojavaltuutetun toimisto ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus	HE syksy 2025
Wienin kansainvälisen tieliikennesopimuksen muutosten hyväksyminen sekä kansallisen sääntelyn valmistelemine. Sopimuksen muutosten sallimien kansallisten säännösten avulla tehdään mahdolliseksi automaattisten ajojärjestelmien käyttö.			
Hallitusohjelman alaluku 6.5 Toimivat asuntomarkkinat ja sujuva liikenne			
Laki liikenteen palveluista annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta/Takseja koskevan lainsäädännön tarkastelu (LVM062:00/2023)	LVM/Ranne	-	HE kevät 2025
Takseja koskevan lainsäädäntöhankkeen toteuttaminen. Edistetään taksien saatavuutta, huomioidaan eri asiakasryhmät koko maassa, tehostetaan taksiliikenteen valvontaa ja kitketään harmaata taloutta. Tavoitteena on vahvistaa kuluttajien luottamusta taksiliikenteeseen.			
Hallitusohjelman alaluku 6.5 Toimivat asuntomarkkinat ja sujuva liikenne			
Mikroliikkumista ohjaava lainsäädäntö (LVM044:00/2023) sekä (LVM047:00/2023)	LVM/Ranne	OM, STM, YM	HE syksy 2024–kevät 2025

Uudenlaisten liikkumisen palveluiden ja innovaatioiden mahdollistaminen sekä liikenneturvallisuuden parantaminen.			
Hallitusohjelman alaluku 6.5 Toimivat asuntomarkkinat ja sujuva liikenne			
HE ajokorttidirektiivin täytäntöönpanosta ja nuorten liikenneturvallisuuden edistämistä koskevista lainsäädäntömuutoksista (LVM020:00/2024)	LVM/Ranne	-	HE kevät 2026 (aikaisintaan)
Ajokorttidirektiivin täytäntöönpano ja mahdolliset muut nuorten liikenneturvallisuutta edistävät lainsäädäntömuutokset.			
Hallitusohjelman alaluku 6.5 Toimivat asuntomarkkinat ja sujuva liikenne			
Julkisesti tuettujen kuljetusten tietopohjan kehittäminen	LVM/Ranne	STM, Liikenne- ja viestintä- virasto, Kela	HE syksy 2024
Julkisesti järjestettyjen liikennepalveluiden kehittäminen kokonaisuutena yhteistyössä kuntien ja hyvinvointialueiden kanssa. Varmistetaan, että palveluiden järjestämiseen suunnatuista resursseista saadaan mahdollisimman suuri lisäarvo.			
Hallitusohjelman alaluku 6.5 Toimivat asuntomarkkinat ja sujuva liikenne			
Alueidenkäyttölain uudistamisen kokonaisuus (YM057:00/2023) (YM074:00/2023)	YM/Mykkänen	LVM, MMM, TEM, PLM, VM	HE kevät 2025 (alueiden käyttölaki) HE kevät 2026 (yhdyskuntakehittämis- ja yhdyskuntarakentamislaki)
Alueidenkäyttöä koskevan lainsäädännön valmistelemisen hallituksen esityksen muotoon. Uudistuksessa valmistellaan kolme eri lakia: alueidenkäyttölaki, yhdyskuntakehittämislaki ja yhdyskuntarakentamislaki. Uusi alueidenkäyttölaki muodostuu valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita, kaavoitusta ja merialuesuunnittelua koskevista säännöksistä. Uusi yhdyskuntakehittämislaki käsittää säädökset maapolitiikasta, maapolitiikan keinoista sekä tonttijaosta. Uusi yhdyskuntarakentamislaki käsittää säädökset kaduista, yleisistä alueista, kunnossa- ja puhtaanapidosta sekä hulevesistä.			
Hallitusohjelman alaluvut 6.5 Toimivat asuntomarkkinat ja sujuva liikenne, Sujuvoitetaan maankäytön ja rakentamisen sääntelyä ja 7.1 Suomesta puhtaan energian edelläkävijä			

Rakentamislain korjaussarja (YM074:00/2023)	YM/Mykkänen	-	HE syksy 2024
Hallituksen esityksellä rakentamislain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta korjataan rakentamislakia jo ennen lain voimaantuloa sidosryhmiltä saadun palautteen perusteella selkeämmäksi ja vähemmän byrokratiaa aiheuttavaksi.			
Hallitusohjelman alaluku 6.5 Toimivat asuntomarkkinat ja sujuva liikenne, Rakentamislaki			
HE laiksi tuloverolain 55 §:n muuttamisesta (VM033:00/2024)	VM/Purra		HE syksy 2024
Metsävähennyksen määrän korottaminen 60 %:sta 75 %:iin metsän hankintahinnasta.			
Hallitusohjelman alaluku 6.6 Suomi elää maaseudusta ja metsistä			
HE laiksi vesihuoltolain muuttamisesta (MMM033:00/2022)	MMM/Essayah	STM, YM, VM, OM	HE kevät 2025
Esityksen valmisteleminen vesihuoltolain uudistamiseksi. Tavoitteena on varmistaa julkisomisteisten vesihuoltotoimintojen säilyminen kuntien omistuksessa ja määräysvallassa, edistää vesihuollon alueellista yhteistyötä ja rakenneuudistusta, parantaa vesihuoltolaitosten omaisuudenhallintaa, selkeyttää ja tehostaa vesihuollon toiminnan ja talouden valvontaa sekä parantaa yleisesti vesihuoltolain toimivuutta.			
Hallitusohjelman alaluku 6.6 Suomi elää maaseudusta ja metsistä			
Elintarvikemarkkinalainsäädännön muutosten valmistelu (MMM040:00/2023)	MMM/Essayah	TEM	HE syksy 2024 (HE laeiksi elintarvikemarkkinalain, elintarvikemarkkinalain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäädännön ja kilpailulain 39 §:n muuttamisesta) HE 2026 (Muut elintarvikemarkkinalain muutostarpeet)
Hankkeen ensimmäisessä vaiheessa elintarvikemarkkinavaltuutetun riittävät tiedonsaantioikeudet varmistavan hallituksen esityksen valmisteleminen. Hankkeen toisessa vaiheessa arvioidaan laajemmin elintarvikemarkkinalainsäädännön muutostarpeita ja tehdään tätä koskevat muutosehdotukset.			
Hallitusohjelman alaluku 6.6 Suomi elää maaseudusta ja metsistä			

HE sika-alan salmonellavahinkoja koskevaksi riskinhallintaratkaisuksi (MMM023:00/2023)	MMM/Essayah	-	HE syksy 2024
Lainsäädännön valmisteleminen sika-alan salmonellavahinkojen varalle perustettavaa riskinhallintaratkaisua varten. Sika-alan salmonellavahinkoturva järjestettäisiin valtion talousarvion ulkopuolisen rahaston kautta.			
Hallitusohjelman alaluku 6.6 Suomi elää maaseudusta ja metsistä			
HE laiksi saariston kehityksen edistämisestä (MMM025:00/2024)	MMM/Essayah	TEM, LVM, YM, VM, OM, OKM, STM, SM	HE syksy 2026
Uudistetaan saariston kehityksen edistämisestä annettu laki. Lain voimaantulon jälkeen toimintaympäristö on merkittävästi muuttunut ja uusi perustuslaki on tullut voimaan.			
Hallitusohjelman alaluku 6.6 Suomi elää maaseudusta ja metsistä			
Valkoposkiahhan ja merimetsoja koskevan sääntelyn kehittäminen (MMM43:00/2020)	MMM/Essayah	YM	Kevät 2025
Hankkeen toteuttaminen valkoposkiahhan ja merimetson metsästettäviksi lajeiksi saattamiseksi. Muutoksen tavoitteena on vähentää näiden lajien aiheuttamia vahinkoja. Asiaa valmisteleavan työryhmän tehtävänä on laatia esitys hallituksen esityksen muotoon.			
Hallitusohjelman alaluku 6.6 Suomi elää maaseudusta ja metsistä			

7 Puhtaan energian Suomi

Hanke	Päävastuu	Osavastuu	Tavoiteaikataulu
HE merituulivoimasta (talousvyöhykkeellä) (TEM033:00/2023)	TEM/Mykkänen	LVM, MMM, PLM, UM, VM, YM	HE syksy 2024
Merituulivoimaa talousvyöhykkeellä koskevan lainsäädännön valmisteleminen. Nykyiset talousvyöhykelain säännökset soveltuvat huonosti merituulivoimahankkeisiin.			
Hallitusohjelman alaluku 7.1 Edullista, puhdasta ja toimitusvarmaa sähköä suomalaisille ja heidän työpaikoilleen			
HE ydinenenergialain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (TEM032:00/2023)	TEM/Mykkänen	-	HE kevät 2026
Ydinenenergialain uudistaminen kokonaisuudessaan siten, että otetaan huomioon muuttunut toimintaympäristö, teknologian kehitys, energiamarkkinoilla tapahtuneet muutokset sekä muun lainsäädännön ja kansainvälisen sääntelyn ja EU-sääntelyn uudistuminen.			
Hallitusohjelman alaluku 7.1 Edullista, puhdasta ja toimitusvarmaa sähköä suomalaisille ja heidän työpaikoilleen			
HE laiksi sähkömarkkinalain muuttamisesta (vähittäismarkkinasääntely) (TEM087:00/2019)	TEM/Mykkänen	-	HE syksy 2024
Sähkömarkkinalain uudistaminen mahdollistaen ns. yhden laskun mallin käyttämisen vähittäismarkkinoilla. Lisäksi harmonisoitaisiin jakeluverkkojen siirtohinnoittelun yleiset rakenteet tehomaksun käyttöönoton edistämiseksi, luovuttaisiin jakeluverkkojen kuormanohjauksesta sekä täsmennettäisiin liittymisjohdon määritelmää.			
Hallitusohjelman alaluku 7.1 Edullista, puhdasta ja toimitusvarmaa sähköä suomalaisille ja heidän työpaikoilleen			
HE laeiksi sähkömarkkinalain ja maakaasumarkkinalain muuttamisesta (lisääntyvän sähköntuotannon ja kasvavien kulutuksen kuormien integrointi sähköverkkoihin)	TEM/Mykkänen	-	HE kevät 2025

(TEM039:00/2023)			
Sähkömarkkinalakia uudistettaisiin lisääntyvän sähköntuotannon ja kasvavien kulutuksen kuormien integroimiseksi kantaverkkoon ja suurjännitteiseen jakeluverkkoon.			
Hallitusohjelman alaluku 7.1 Edullista, puhdasta ja toimitusvarmaa sähköä suomalaisille ja heidän työpaikoilleen			
Tuulivoimaloiden purku- ja ennallistamisvelvoitteiden lainsäädäntöhanke (YM012:00/2024)	YM/Mykkänen		HE syksy 2025
Käytöstä poistettavien maatuulivoimaloiden purkamista ja alueen ennallistamista koskevan lainsäädännön kehittämistarpeiden arviointi ja säädösehdotuksen laatiminen asiaa koskevan hallitusohjelmakirjauksen toimeenpanemiseksi.			
Hallitusohjelman alaluku 7.1 Edullista, puhdasta ja toimitusvarmaa sähköä suomalaisille ja heidän työpaikoilleen			
Yhden luukun palvelujen lainsäädäntöhanke (YM063:00/2023) (YM043:00/2022)	YM/Mykkänen	VM, TEM, OM, MMM	HE kevät 2024–kevät 2025 (useita hallituksen esityksiä)
Ympäristöllisiä lupamenettelyjä koskevaa sääntelyn kehittäminen. Tavoitteena on yhden valtakunnallisen toimivallan omaavan lupa-, ohjaus- ja valvontaviranomaisen mallissa sujuvoittaa ympäristöön vaikuttavien hankkeiden lupamenettelyjä. Hankkeet kytkeytyvät valtion aluehallinnon uudistukseen.			
Hallitusohjelman alaluvut 7.3 Luvituksen sujuvuudesta Suomen kilpailuetu sekä tiivis yhteys alalukuihin 3.2 Valtion aluehallinto, 6.1 Nostetaan yrittäjyyden ja omistajuuden arvostusta ja 7.5 Suomi vaalii arvokasta luontoaan.			
HE merenkulun ympäristönsuojelulain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta sekä aluskierrätyksestä tehdystä kansainvälisestä yleissopimuksesta (Hongkongin yleissopimus) ja aluksista johtuvan meren pilaantumisen ehkäisemisestä tehdyn yleissopimuksen (MARPOL-yleissopimus) ja Lontoon pöytäkirjan muutoksista (LVM056:00/2023)	LVM/Ranne	YM, STM	HE syksy 2024

Hallitusohjelman mukaisten aluspäästökieltojen toteuttaminen. Uusiutuvien ja vähähiilisten polttoaineiden käytöstä meriliikenteessä annetun asetuksen (nk. FuelEU Maritime; (EU) 2023/1805) ja vaihtoehtoisten polttoaineiden jakeluinfra-asetuksen ((EU) 2023/1804) vesiliikennettä koskevan täydentävän kansallisen sääntelyn antaminen. Lisäksi Suomen sitoutuminen aluskierrätystä koskevaan Hongkongin yleissopimukseen ja alusten aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä tehdyn nk. MARPOL-yleissopimuksen ja jätteen ja muun aineen mereen laskemisen aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemistä koskevan nk. Lontoon pöytäkirjan viimeaikaisiin muutoksiin.			
Hallitusohjelman alaluku 7.6 Kiertotaloudella pidetään Suomen puhtaasta ympäristöstä huolta			
Jätelain kehittäminen kiertotalouslaiksi (YM030:00/2024)	YM/Mykkänen	TEM	HE syksy 2026
Systematiikaltaan vanhentuneen jätelain muuttaminen tulevaisuuden vaatimuksia paremmin vastaavaksi kiertotalouslaiksi tai -lainsäädännöksi ottaen huomioon muun ohella useat käynnissä olevat EU-lainsäädännön uudistukset. Jäte-, tuote- ja kemikaalisääntelyn rajapintaa selkeytetään ja sääntelyn elinkaarinäkökulmaa vahvistetaan. Lisäksi toteutetaan kiertotalouden edistämiseen ja kiertotalousmarkkinoiden avaamiseen liittyvät hallitusohjelmakirjaukset.			
Hallitusohjelman alaluku 7.6 Kiertotaloudella pidetään Suomen puhtaasta ympäristöstä huolta			

8 Uuden aikakauden ulko- ja turvallisuuspolitiikka

Hanke	Päävastuu	Osavastuu	Tavoiteaikataulu
HE kansallisen lainkäyttövallan ulkopuolisten merialueiden biologisen monimuotoisuuden suojelusta ja kestävästä käytöstä tehdyn Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimuksen alaisen sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi (UM011:00/2023)	UM/Valtonen	YM (muut tarkentuvat)	HE viimeistään kevät 2025
Kansallisen lainkäyttövallan ulkopuolisten merialueiden biologisen monimuotoisuuden suojelusta ja kestävästä käytöstä tehdyn YK:n merioikeusyleissopimuksen alaisen sopimuksen hyväksymisen ja voimaansaattaminen. EU ja useat jäsenvaltiot ovat sitoutuneet poliittisesti sopimuksen mahdollisimman pikaiseen ratifiointiin.			
Hallitusohjelman luku 8 Uuden aikakauden ulko- ja turvallisuuspolitiikka, ks. myös alaluku 7.5 Suomi vaalii arvokasta luontoaan			
Nato-jäsenyydestä johtuvat puolustusministeriön hallinnonalan säädösmuutokset (PLM001:00/2023) Muun muassa (PLM002:00/2023) , (PLM003:00/2023) , (PLM004:00/2021) (PLM002:00/2024)	PLM/Häkkänen	UM, STM, SM, OM	Mm. HE 98/2023 vp Esitykset annetaan eduskunnalle kiireellisyys- ja tärkeysjärjestyksessä.
Nato-jäsenyydestä johtuvien lainsäädäntömuutosten valmisteleva puolustusministeriön hallinnonalalla.			
Hallitusohjelman alaluku 8.1 Aktiivinen ja kansainvälinen Nato-Suomi			
Nato-jäsenyyteen liittyvät ulkoministeriön lainsäädäntöhankkeet	UM/Valtonen	erityisesti PLM ja OM	HE 90/2023 vp (Nato-SOFA) HE 20/2024 vp (Atomal)
Nato-jäsenyyteen liittyvien ulkoministeriön lainsäädäntöhankkeiden valmisteleva.			
Hallitusohjelman alaluku 8.1 Aktiivinen ja kansainvälinen Nato-Suomi			

HE Suomen ja Yhdysvaltojen välisen puolustusyhteistyösopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi (UM003:00/2024)	UM/Valtonen	Hankkeeseen osallistuvat ministeriöt tarkentuvat, kun työryhmä asetetaan.	HE 58/2024 vp
Suomi ja Yhdysvaltojen kahdenvälisen puolustusyhteistyösopimuksen (ns. DCA-sopimus) hyväksyminen ja voimaansaattaminen. Sopimus koskee muun muassa joukkojen maahantuloa, puolustusmateriaalin varastointia, rikosoikeudellista toimivaltaa sekä verotukseen liittyviä käytännön kysymyksiä.			
Hallitusohjelman alaluku 8.2 Uskottava maanpuolustus Suomen turvallisuuden perustana			
Kehitysyhteistyön säädösmuutokset (UM004:00/2023)	UM/Tavio	TEM, VM, VNK, OM	HE:t 2024–2025 Finnfund-lain (291/79) muuttamista koskeva HE syksy 2024, korkotukiluottolain muuttamista koskeva HE syksy 2024, muut HE:t 2025
Kehitysyhteistyön yksityisen sektorin yhteistyömuotoja ja finanssisijoituksia koskevien lainsäädäntömuutosten valmistelemine. Selvitetään myös mahdollisia muita kehitysyhteistyön lainsäädännön muutostarpeita.			
Hallitusohjelman alaluvut 8.4 Kokonaisvaltainen kehityspolitiikka ja 8.3 Taloussuhteet osana strategista ulkopolitiikkaa			

9 Euroopan unioni: kohti strategista kilpailukykyä

Kooste keskeisistä EU-säädös- ja sopimushankkeista esitetään luvussa 13. Hankkeilla on lukuisia yhteyksiä hallitusohjelmatavoitteiden toteuttamiseen.

10 Turvallinen ja kriisinkestävä oikeusvaltio

Hanke	Päävastuu	Osavastuu	Tavoiteaikataulu
Turvallisuusselvityslain ajantasaistaminen (kriittinen infrastruktuuri) (OM073:00/2023)	OM/Meri	VNK, SM, PLM, LVM, TEM, UM	HE 2025–2026
Turvallisuusselvityslain toimivuuden ja päivitystarpeiden arvioiminen sekä tarvittavien lainsäädäntömuutosten tekeminen. Arvioinnissa otetaan huomioon turvallisuusympäristön muutokset. Hanketta edeltää satamien turvallisuusselvityksiä koskeva hanke.			
Hallitusohjelman alaluku 10.1 Kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyyttä vahvistetaan			
Turvallisuusselvitysten laajentaminen satamien ja muun kriittisen infrastruktuurin osalta (OM166:00/2023)	OM/Meri	-	Osa CER-direktiiviä koskevaa hallituksen esitystä, ks. jäljempänä hanke (SM061:00/2023)
Turvallisuusselvityslain muuttaminen henkilöturvallisuusselvitysten laajentamiseksi satamissa.			
Hallitusohjelman alaluku 10.1 Kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyyttä vahvistetaan			
Turvallisuustutkintalain muuttaminen (kyberturvallisuus) (OM162:00/2023)	OM/Meri	LVM	HE syksy 2026
Selvityksen tekeminen kyberturvallisuuteen kohdistuneiden vakavien häiriöiden turvallisuustutkinnan sisällyttämisestä Onnettomuustutkintakeskuksen toimialaan. Hallitus valmistelee tarvittaessa säädösmuutokset turvallisuustutkintalakiin ja tekee siihen muut tarvittavat tarkistukset.			
Hallitusohjelman alaluku 10.1 Kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyyttä vahvistetaan			
Valmiuslain kokonaisuudistus (OM015:00/2022)	OM/Meri	Kaikki ministeriöt työryhmässä	HE syksy 2025
Uudistuksen tavoitteena on saattaa valmiuslaki vastaamaan nykyaikaista käsitystä yhteiskunnan kokonaisturvallisuudesta ja sitä uhkaavista tekijöistä sekä erilaisten vaikutuksiltaan vakavien uhka- ja häiriötilanteiden tunnistamisesta.			
Hallitusohjelman alaluku 10.1 Kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyyttä vahvistetaan			
Nuorisorangaistussäätelyn kehittäminen (OM161:00/2023)	OM/Meri	-	HE syksy 2025

Nuorisorangaistussäätelyä kehitetään siten, että teon vakavuus korostuu nykyistä paremmin, esimerkiksi tuomalla sen piiriin yhdyskuntapalvelun elementtejä ja lisäämällä sen käyttöä.			
Hallitusohjelman alaluku 10.1 Kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyyttä vahvistetaan			
Järjestäytyneen rikollisuuden torjunta (OM080:00/2023)	OM/Meri	SM, STM, VM, YM	HE 2026 (jos/kun lainsäädäntömuutoksiin strategiatyössä päädytään)
Järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen strategian päivittäminen vuoden 2024 loppuun mennessä. Strategiatyössä mahdollisesti ilmenevät lainmuutostarpeet valmistellaan tämän jälkeen.			
Hallitusohjelman alaluku 10.1. Kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyyttä vahvistetaan			
Sinivilkkusabotaasi (OM049:00/2024)	OM/Meri	SM, TEM	HE kevät 2025
Seuraavien hallitusohjelmakirjausten toimeenpaneminen: Rikoslakia muutetaan siten, että väkivallasta ensihoitohenkilöstöä kohtaan tai sillä uhkaamisesta seuraava rangaistus vastaa virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta seuraavia rangaistuksia. Arvioidaan ja toteutetaan Ruotsin mallin kaltainen sinivilkkusabotaasia koskeva kriminalisointi sisäisen turvallisuuden viranomaisten ja ensihoidon henkilöstön suojaamiseksi.			
Hallitusohjelman alaluvut 10.1 Kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyyttä vahvistetaan ja 10.2 Suomalaista oikeusvaltiota ja demokratiaa vahvistetaan			
HE laiksi väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyn maahantulon torjumiseksi (SM004:00/2024)	SM/Rantanen		HE 53/2024 vp
Lain säätäminen väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyn maahantulon torjumiseksi. Esityksen tavoitteena on tehokkaasti torjua maahantulon välineellistämisen muodossa Suomeen kohdistettavaa painostamista ja vahvistaa rajaturvallisuutta.			
Hallitusohjelman alaluku 10.1 Kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyyttä vahvistetaan			
Kriittisten toimijoiden tunnistaminen ja kriittisen infrastruktuurin häiriönsietokyvyn parantaminen (SM047:00/2022)	SM/Rantanen	Kaikki ministeriöt	HE kevät 2024
Kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvystä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (CER, Critical Entities Resilience) täytäntöönpaneminen. Hanke parantaa yhteiskunnan kriisinkestävyyttä ja vahvistaa kriittisen infrastruktuurin häiriönsietokykyä.			

Hallitusohjelman alaluku 10.1 Kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyyttä vahvistetaan.			
Lainsäädäntöhanke siviilitiedustelulainsäädännön ja poliisin henkilötietolain 7 luvun tarkistamiseksi (SM061:00/2023)	SM/Rantanen	PLM, LVM	1) HE syksy 2024 2) HE 2025 3) HE syksy 2025
Siviilitiedustelulainsäädännön ja suojelupoliisin tiedonvaihtoa koskevan lainsäädännön tarkistaminen. Hanke toteutetaan vaiheittain. 1. Ns. palomuurisääntely ja tiedonluovutus Natolle 2. Poliisilain 5 a luvun toimivaltuuksia koskevien säännösten ja tietoliikennetiedustelusta siviilitiedustelussa annetun lain säännösten tarkistaminen ym. 3. Poliisilain 5 a luvun 4 §:n 4 momentin mukaan tiedustelumenetelmää ei saa kohdistaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävään tilaan. Hankkeessa arvioidaan sääntelyn ajantasaisuus ja asianomaisen lainkohdan kannalta välttämättömien toimivaltuuksien sääntely ottaen erityisesti huomioon yksityiselämän suojaa koskeva perustuslain 10 §			
Hallitusohjelman alaluku 10.1 Kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyyttä vahvistetaan			
Pelastuslain uudistamisen toinen vaihe	SM/Rantanen	-	HE syksy 2025
Pelastuslain uudistamisen toisen vaiheen toteuttaminen. Valmistelun pohjana on pelastuslain esiselvityshankkeessa selvitetty ja arvioidut muut kuin ensimmäisessä vaiheessa toteutetut pelastuslain uudistustarpeet.			
Hallitusohjelman alaluku 10.1 Kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyyttä vahvistetaan			
HE laiksi asevelvollisuuslain 32 ja 48 §:n muuttamisesta (rajaturvallisuustilanteesta johtuva kertausharjoitus) (PLM005:00/2024)	PLM/Häkkänen	SM	HE 66/2024 vp
Asevelvollisuuslain muuttaminen siten, että asevelvollisia voitaisiin määrätä kertausharjoitukseen nopeutetulla menettelyllä myös rajaturvallisuuden ylläpitämisen perusteella.			
Hallitusohjelman alaluku 10.1 Kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyyttä vahvistetaan			
HE laiksi rikostorjunnasta Tullissa annetun lain muuttamisesta (VM109:00/2023)	VM/Purra	-	HE 107/2023 vp
Rikostorjunnasta Tullissa annetun lain yhdenmukaistaminen tarvittavin osin pakkokeinolain ja poliisilain muutettujen säännösten kanssa. Lakiin tehdään soveltuvin osin vastaavat oikeustilaa selventävät muutokset kuin mitä poliisilakiin on tehty.			

Hallitusohjelman alaluku 10.1 Kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyyttä vahvistetaan			
HE tietojenvaihdon tehostamista rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistoiminnassa sekä kansallisen turvallisuuden suojaamista koskeviksi laeiksi (VM063:00/2023)	VM/Rydman	-	HE kevät 2024
Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain sekä eräiden muiden lakien muuttaminen tietojenvaihdon parantamiseksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistoiminnassa.			
Hallitusohjelman alaluku 10.1 Kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyyttä vahvistetaan			
Rahoitusmarkkinoiden häiriötilanteiden hallintaa ja poikkeusoloihin varautumista koskevan sääntelyn tarkistaminen (arvopaperiliike)	VM/Rydman	-	HE kevät 2025 – HE syksy 2025
Rahoitusmarkkinoiden häiriönhallintaa koskevan sääntelyn ajantasaisuuden tarkastelu yhtäaikaaisesti valmiuslain uudistamisen kanssa. Toteutetaan yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen kannalta välttämättömän arvopaperiliikkeen kansallisen varautumisarkkitehtuurin toimeenpanon edellyttämät lainsäädäntömuutokset.			
Hallitusohjelman alaluku 10.1 Kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyyttä vahvistetaan			
HE huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain muuttamiseksi (TEM085:00/2023)	TEM/Rydman	Kaikki ministeriöt, UM ja OM asiantuntija- jäsenenä	HE syksy 2025
Hallitusohjelman mukaisen huoltovarmuuslainsäädännön kokonaistarkastelun toteuttaminen sääntelyn ajantasaistamiseksi. Tavoitteena on uudistaa TEM:n hallinnonalan sääntely, jolla on liityntä myös muiden ministeriöiden huoltovarmuustyöhön.			
Hallitusohjelman alaluku 10.1 Kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyyttä vahvistetaan			
Terveydensuojelulain kokonaisuudistus (STM103:00/2023)	STM/Grahn-Laasonen	MMM, YM, TEM ja VM, varautumisen osalta myös SM ja OM	HE syksy 2026

Terveystensuojelulakia päivitetään vastaamaan nykyhetken tarpeita osana terveydensuojelulainsäädännön kokonaisuudistushanketta. Terveystensuojelulaissa on useita häiriötilanteisiin ja varautumiseen liittyviä säännöksiä.			
Hallitusohjelman alaluku 10.1 Kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyyttä vahvistetaan			
Ahvenanmaan itsehallintolaki (OM024:00/2023)	OM/Ikonen	VM, STM, MMM Ahvenanmaan maakunnan hallitus	HE syksy 2025, jos päästään yhteisymmärrykseen Ahvenanmaan maakunnan hallituksen kanssa.
Uuden itsehallintolain valmistelemine. Uudistuksen tarkoituksena on tukea itsehallinnon ja itsehallintojärjestelmän kehittymistä sekä valtion ja maakunnan yhteistyötä.			
Hallitusohjelman alaluku 10.2 Suomalaista oikeusvaltiota ja demokratiaa vahvistetaan			
Ahvenanmaan itsehallintolain muuttaminen (OM024:00/2023)	OM/Ikonen	VM, STM, MMM Ahvenanmaan maakunnan hallitus	HE syksy 2024
Ahvenanmaan itsehallintoa koskevan sääntelyn kehittäminen. Muutostarve aiheutuu valtakunnan ja Ahvenanmaan maakunnan hallintouudistuksista. Perustuslakivaliokunnan lausunnoista (PeVL 18/2022 vp – HE 56/2021 vp ja 72/2022 vp – HE 190/2022 vp) ilmenee kiireellinen tarve muuttaa itsehallintolakia hyvinvointialueuudistuksen johdosta.			
Hallitusohjelman alaluku 10.2 Suomalaista oikeusvaltiota ja demokratiaa vahvistetaan			
Ulosottosääntelyn kehittäminen (OM155:00/2023)	OM/Meri	VM, STM, TEM	HE kevät 2026
Tulojen ulosmittausta koskevien ulosottokaaren säännösten uudistaminen sekä sosiaaliturvaetuuksien ulosmittauksen yksinkertaistaminen. Lisäksi selvitetään ulosottokaaren muita muutostarpeita.			
Hallitusohjelman alaluku 10.2 Suomalaista oikeusvaltiota ja demokratiaa vahvistetaan			
Lunastuslain uudistaminen (OM114:00/2023)	OM/Meri	YM, MMM, TEM, VM	HE syksy 2024
Lunastuslainsäädännön ajantasaistaminen arvioimalla lunastuslain mukaisten korvausperusteiden kattavuus ja tekemällä tarvittavat lainmuutokset. Muutosten tarkoituksena on vahvistaa omaisuudensuojaa.			
Hallitusohjelman alaluku 10.2 Suomalaista oikeusvaltiota ja demokratiaa vahvistetaan			

Hallintotuomioistuinten kokoonpanosääntelyn uudistaminen (OM045:00/2023)	OM/Meri	Sidosryhmä-yhteistyö ainakin hallintotuomioistuinkentän kanssa	HE kevät 2026
Riita-, rikos- ja hakemusprosessien uudistaminen. Tavoitteena on nopeuttaa ja sujuvoittaa prosesseja samalla huomioiden oikeusturva ja perusoikeudet. Hallitusohjelman alaluku 10.2 Suomalaista oikeusvaltiota ja demokratiaa vahvistetaan			
Sakkomenettelyn ja muuntorangaistuksen tarkastelu (OM061:00/2023)	OM/Meri	SM	HE syksy 2025
Sakkomenettelyn tarkasteleminen ja uudistaminen sen selkeyttämiseksi. Hallitusohjelman alaluku 10 Turvallinen ja kriisinkestävä oikeusvaltio ja 10.2 Suomalaista oikeusvaltiota ja demokratiaa vahvistetaan			
Rikosprosessin sujuvoittamistoimet (ml. syyteneuvottelun käyttöalan laajentaminen) (OM060:00/2023)	OM/Meri	SM	HE:t vuosina 2025 ja 2026, syyteneuvotteluja ja muita sujuvoittamistoimia 2025 ja lisää sujuvoittamistoimia 2026
Niiden keinojen arvioiminen, joilla rikosprosessia voitaisiin eri vaiheissa sujuvoittaa ja tehostaa ja myös käsittelyaikoja nopeuttaa. Hallitusohjelman alaluku 10.2 Suomalaista oikeusvaltiota ja demokratiaa vahvistetaan			
Varmuusvankeuden käyttöönotto (OM077:00/2023)	OM/Meri	STM	HE kevät 2026
Varmuusvankeuden käyttöön ottaminen. Väkivaltariskin arviointia kehitetään ja sen merkitystä osana vangin vapauttamisharkintaa vahvistetaan olennaisesti. Hallitusohjelman alaluku 10.2 Suomalaista oikeusvaltiota ja demokratiaa vahvistetaan			
Vankeusajan ensikertaisuuden poistaminen (OM076:00/2023)	OM/Meri	-	HE 64/2024 vp

Lainsäädännön muuttaminen siten, että vain ensimmäistä vankeusrangaistusta suorittaessaan vanki voisi vapautua suoritettuaan lyhyemmän määräosan rangaistuksesta. Ensikertalaisuus ei enää palautuisi tietyn rikoksettoman ajan jälkeen.			
Hallitusohjelman alaluku 10.2 Suomalaista oikeusvaltiota ja demokratiaa vahvistetaan			
Terrorismirikosten kokonaistarkastelu (OM086:00/2023)	OM/Meri	SM, UM	HE kevät 2025
Terrorismilainsäädännön kokonaisuudistuksen tekeminen vastaamaan nykyisiä uhkia ja poistaakseen nykyisen sääntelyn vaikeaselkoisuuden. Mahdolliset aukot nykyisissä kriminalisoinneissa arvioidaan. Rangaistusasteikkoja tarkistetaan siten, että rangaistukset terrorismirikoksista kovenevat. Terrorismirikoksia koskevan rikoslain luvun uudistaminen siten, että sen säännökset muodostavat kattavan, selkeän ja johdonmukaisen kokonaisuuden.			
Hallitusohjelman alaluku 10.2 Suomalaista oikeusvaltiota ja demokratiaa vahvistetaan			
Aserikoksia koskevan sääntelyn muuttaminen (OM077:00/2022)	OM/Meri	SM	HE syksy 2024
Rikoslain aserikoksia koskevien rangaistussäännösten muuttaminen. Törkeän ampuma-aserikoksen vähimmäisrangaistus korotetaan neljästä kuukaudesta kahteen vuoteen vankeutta, jotta varmistetaan niistä tuomittavien vankeusrangaistusten pääsääntöinen ehdottomuus. Muutetaan törkeän ampuma-aserikoksen tunnusmerkistöä siten, että luvattoman ampuma-aseen kantaminen tai kuljettaminen yleisellä paikalla tai kulkuneuvossa tulee rangaistavaksi törkeänä ampuma-aserikoksena. Korotetaan rangaistuksia vaarallisen esineen ja toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen hallussapidosta. Tavoitteena on, että rangaistussäännökset muodostavat ajantasaisen, riittävän kattavan, selkeän ja johdonmukaisen kokonaisuuden, jossa otetaan asianmukaisesti huomioon tekojen vahingollisuus ja vaarallisuus.			
Hallitusohjelman alaluku 10.2 Suomalaista oikeusvaltiota ja demokratiaa vahvistetaan			
Katujengirikollisuuteen liittyvien rikosten rangaistusten koventaminen (OM095:00/2023)	OM/Meri	SM	HE syksy 2024
Säätäminen rikoslain muutoksista, jotka koskevat rikoksen liittymistä katujengin toimintaan, alle rikosvastuuiän olevan lapsen rikolliseen tekoon yllyttävän henkilön vastuuta ja nöyryyttämistä. Rangaistuksia katujengirikollisuuteen liittyvistä rikoksista kovennetaan säätämällä rikoksen liittyminen katujengin toimintaan erilliseksi rikoksen koventamisperusteeksi.			
Hallitusohjelman alaluku 10.2 Suomalaista oikeusvaltiota ja demokratiaa vahvistetaan			
HE laiksi rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun	STM/Grahn-Laasonen	OM, SM	HE kevät 2024

lain muuttamisesta (STM094:00/2023)			
Luopuminen pääsääntöisesti perhe- ja lähisuhdeväkivallan sovittelusta.			
Hallitusohjelman alaluku 10.2 Suomalaista oikeusvaltiota ja demokratiaa vahvistetaan			
HE laeiksi ulkomaalaislain ja kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain 13 §:n muuttamisesta (rajamenettely) (SM033:00/2023)	SM/Rantanen	Migri, Rajavartiolaitos	HE 30/2024 vp
Tarvittavien muutosten tekeminen ulkomaalaislakiin EU:n turvapaikkamenettelydirektiivin mukaisen rajamenettelyn käyttöön ottamiseksi Suomessa. Rajamenettely on turvapaikkamenettely, jossa tietyt kansainvälistä suojelua koskevat hakemukset voidaan tutkia hakijoiden ollessa rajalla, kauttakulkualueella tai niiden läheisyydessä menettelyn ajan.			
Hallitusohjelman alaluku 10.3 Maahanmuutto- ja kotoutumisasiä			
Kansalaisuuslain uudistaminen (SM034:00/2023) (SM055:00/2023) (SM056:00/2023)	SM/Rantanen	-	1) HE 27/2024 vp 2) HE syksy 2024 3) HE kevät 2025
Kansalaisuuslain perusteellinen uudistaminen siten, että kansalaistamisen edellytyksiä tiukennetaan. Uudistus toteutetaan vaiheittain. 1. Tiukennetaan kansalaisuuslain muun muassa asumisaikaedellytystä koskevia säännöksiä. 2. Tiukennetaan kansalaistamisen edellytyksiä, mukaan lukien nuhteettomuus- ja toimeentuloedellytyksiä. Lisäksi ehdotetaan muutoksia kansalaisuuden menettämistä koskeviin säännöksiin 3. Asetetaan kansalaistamisen edellytykseksi kansalaisuuskokeen hyväksytty suorittaminen. Selvitetään mahdollisuudet siirtyä kaksoiskansalaisuusjärjestelmän osalta vastavuoroisuusperiaatteen huomioiden lapsen oikeudet ja perheoikeudelliset kysymykset.			
Hallitusohjelman alaluku 10.3 Maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikka			
Ulkomaalaislain muuttamista koskeva hanke (maasta poistaminen ja täytäntöönpanosäännökset)	SM/Rantanen	OM	HE syksy 2025

Maasta poistamista koskevan sääntelyn uudistaminen, erityisesti täytäntöönpanosäännösten selkeyttäminen ja mahdollinen käännättämisen ja karkottamisen yhdistäminen yhdeksi maastapoistamismenettelyksi.			
Hallitusohjelman alaluku 10.3 Maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikka			
Ulkomaalaislainsäädännön oleskelulupasääntelyn kehittäminen (SM041:00/2023)	SM/Rantanen	TEM	HE 26/2024 vp
Maahantulosäännösten kiertämiseen ja henkilöllisyyden todentamiseen liittyvien lainsäädäntömuutosten valmistelu. Lisäksi kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden kaistanvaihto työperäisen maahanmuuton puolelle estetään.			
Hallitusohjelman alaluku 10.3 Maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikka			
Kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen rekisteröintiä, jättämistä ja turvapaikkatutkintaa koskevan ulkomaalaislain sääntelyn uudistaminen (SM057:00/2023)	SM/Rantanen	OM, Migri	HE syksy 2024
Lainsäädäntöhanke kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen rekisteröintiä, jättämistä ja turvapaikkatutkintaa koskevan ulkomaalaislain sääntelyn uudistamiseksi. Hankkeen tueksi toteutetaan muun muassa hallitusohjelmassa mainittu selvitys turvapaikkahakemusten käsittelystä ja hyväksymisprosentista eri EU-maissa. Hankkeessa toteutetaan myös muun muassa hallitusohjelmakirjaus, joka koskee suojeluaseman lakkauttamista, jos henkilö matkustamalla lomalle lähtömaahansa turvautuu sen suojeluun sekä poistetaan esteet viranomaisten tietojenvaihdolta ja luodaan tehokas valvontamalli.			
Hallitusohjelman alaluku 10.3 Maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikka			
Ulkomaalaislain muuttamista koskeva hanke (säilöönnotto ja maahantulokielto) (SM043:00/2023)	SM/Rantanen	OM	HE syksy 2024
Osana vapaaehtoisen paluun ja maasta poistamisen pakettia säilöönoton edellytysten tiukentaminen ja maahantulokieltoisäännökset uudistaminen. Maahantulokiellon määrääminen Suomen ulkopuolelle oleskelevalle henkilölle mahdollistetaan.			
Hallitusohjelman alaluku 10.3 Maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikka			
Pysyvän oleskeluluvan myöntämisedellytysten	SM/Rantanen		HE kevät 2025

muuttamista koskeva hanke (SM007:00/2024)			
Pysyvän oleskeluluvan antamisen ehtojen tiukentaminen. Tavoitteena on kannustaa hakijaa kotoutumiseen ja antaa näkymää tulevaisuudesta suomalaisessa yhteiskunnassa.			
Hallitusohjelman alaluku 10.3 Maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikka			
Perheenyhdistämisen edellytysten muuttaminen (SM003:00/2024)	SM/Rantanen		HE syksy 2024
Perheenyhdistämistä koskevien edellytysten tiukentaminen ottamalla käyttöön perheenyhdistämisdirektiivin mahdollistamia lisäedellytyksiä (muun muassa vähimmäisikävaatimus ja asumisaikavaatimus).			
Hallitusohjelman alaluku 10.3 Maahanmuutto ja kotoutumispolitiikka			
Vastaanottorahan tarkistaminen (SM036:00/2023)	SM/Rantanen		HE 28/2024 vp
Vastaanottorahan ja käyttörahan pienentäminen.			
Hallitusohjelman alaluku 10.3 Maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikka			
Vastaanottolain uudistaminen	SM/Rantanen	TEM, STM, VM	HE syksy 2025
Vastaanottopalveluita tehostetaan hyödyntämällä vastaanottodirektiivin liikkumavara ja muiden EU-maiden parhaat käytännöt. Vastaanottopalvelut rajataan vastaanottodirektiivin sallimaan minimiin uusintahakemusten käsittelyajan osalta. Ilman huoltajaa olevien alaikäisen edustajajärjestelmä uudistetaan ja edustajan roolia lapsen edun valvojana selkiytetään. Vastaanottoraha pienennetään perustuslain ja vastaanottodirektiivin sallimaan minimiin.			
Hallitusohjelman alaluku 10.3 Maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikka			
Työ- ja koulutusperusteista maahanmuuttoa koskevan lainsäädännön muutosesitykset Useita HE:itä 1 (TEM076:00/2023) 2 (TEM086:00/2023)	TEM/Satonen	1) SM, STM, VM 2) SM, STM 3) OKM, SM, STM	1) HE 68/2024 vp 2) HE syksy 2024 3) HE kevät 2025
Useiden työ- ja koulutusperusteiseen maahanmuuttoon liittyvien lainsäädäntömuutosten tavoitteena on hallita opiskelijoiden maahanmuuttoa ja varmistaa, että työperäinen maahanmuutto vahvistaa julkista taloutta. Uudistus toteutetaan vaiheittain.			

1. HE laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta (työntekijän oleskeluluvan tulorajan asettaminen ja asetuksenantovaltuutuksen lisääminen lakiin) 2. HE laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta (ns. 3 kk:n sääntö ja työnteko-oikeuden laajentaminen) 3. HE kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta			
Hallitusohjelman alaluku 10.3 Maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikka ja 4.4. Kansainvälinen rekrytointi			
Kotoutumislainsäädännön uudistukset (4 HE:tä – lisäksi kaksi muuta, joille ei vielä hanketta) 1 (TEM018:00/2023) 2 (TEM021:00/2024) 3 (TEM033:00/2024)	TEM/Rantanen	– OKM SM, STM -	1) HE 21/2024 vp 2) HE syksy 2025 3) HE syksy 2025 4) HE syksy 2024
Kotoutumislainsäädännön uudistusten toteuttaminen tavoitteena hallitusohjelmaan sisältyvien säästötavoitteiden toteuttaminen ja maahanmuuttajan oman vastuun lisääminen kotoutumisestaan. Hanke toteutetaan vaiheittain. 1. HE laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (kotoutumislain korjaukset) 2. Kotoutumispalvelujen kokonaisuudistus 3. HE laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta (muut kotoutumislain muutokset) 4. HE laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta (kehysriihen 2024 päätökset ja ruotsinnoksen korjaus)			
Hallitusohjelman alaluku 10.3 Maahanmuutto- ja kotoutumispolitiikka ja liite B Taulukot taloudellisista päätöksistä			
HE laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 56 a §:n muuttamisesta (STM054:00/2023)	STM/Juuso	SM, OM	HE syksy 2024
Hallitusohjelman kirjausten toteuttaminen muiden kuin kiireellisten terveystaloudellisten rajoittamisesta (Laittomasti maassa olevien terveydenhuolto-oikeudet).			
Hallitusohjelman alaluku 10.3 Maahanmuutto- ja kotoutumispolitiikka			
Toimeentulotuen ja työmarkkinatuen korvaaminen maahanmuuttajille kotoutumistuella ja työmarkkinatuen kielillisen valmistelu	STM/Grahn-Laasonen	TEM	HE syksy 2025

Kotoutumisjärjestelmän kannustavuuden ja velvoittavuuden lisäämiseksi toteutetaan toimeentulotuen ja työmarkkinatuen korvaaminen maahanmuuttajille kotoutumistuella. Hanke toteutetaan yhteydessä työmarkkinatuen kielilisän valmisteluun.

Hallitusohjelman alaluku 10.3 Maahanmuutto- ja kotoutumisasiain politiikka

11 Suomi liikkeelle -ohjelma

Lainsäädäntöohjelmaan ei sisälly hallitusohjelman 11 lukuun kuuluviksi ilmoitettuja lainsäädäntöhankkeita.

12 Muut keskeiset lainvalmisteluhankkeet

Hanke	Päävastuu	Osavastuu	Tavoite- aikataulu
Ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain, vaalilain, puoluelain ja kansalaisaloitelain muuttaminen (OM069:00/2023)	OM/Meri	-	HE syksy 2024
Pyrkimys poistaa jäsenäänestyksen pakollisuus vaalilaista ja selkiyttää lakia kampanjan kulut ylittävän rahoituksen sekä selkiyttää vaali- ja puoluerahoitusta lainojen osalta siten, että lainan alkuperä on aina identifioitavissa. Lisäksi päivitetään puoluelain luettelo asioista, joita ei pidetä puolueelle annettavana tukena ja tarkennetaan lainsäädäntöä siten, että puolueilla on mahdollisuus valtionavustuksen osittaiselle siirtämiselle puolueen tarkoitusta toteuttavan säätiön tai osakeyhtiön toiminnan tukemiseen. Kansalaisaloitelain muutoksen tavoitteena on alentaa eurooppalaisen kansalaisaloitteen allekirjoittamisen ikäraja 16-vuoteen.			
Hallitusohjelman otsikko Vaali- ja puoluelainsäädäntö sekä demokratian käytännöt. Ks. myös hallitusohjelman alaluvut 10.1 Kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyttä vahvistetaan, 10.2 Suomalaista oikeusvaltiota ja demokratiaa vahvistetaan ja 10.3 Maahanmuutto- ja kotoutumisasiain politiikka			
Rikostorjuntaan liittyvän tiedonvaihdon tehostaminen (OM063:00/2023)	OM/Meri, SM/Rantanen TEM/Satonen STM/Juuso OKM/Henriksson	-	OM:n vastuulle kuuluvat HE:t alustavasti keväällä 2026
Rikollisuuden torjuntaan tai ehkäisyyn liittyvää tiedonvaihtoa koskevien hallitusohjelmakirjausten toteuttaminen. Kyseessä on poikkihallinnollinen hanke.			
Hallitusohjelman alaluvut 10.1 Kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyttä vahvistetaan, 10.2 Suomalaista oikeusvaltiota ja demokratiaa vahvistetaan ja 10.3 Maahanmuutto- ja kotoutumisasiain politiikka			
HE laiksi sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta Puolustusvoimissa ja siihen liittyviksi laeiksi (PLM002:00/2019)	PLM/Häkkänen	-	HE 82/2023 vp
Sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta Puolustusvoimissa annetun lain uudistaminen. Pääesikunnalle ehdotetaan uudeksi tehtäväksi sotilasrikosten ennalta estäminen ja paljastaminen sekä eräitä uusia ja			

itsenäisesti käytettäviä toimivaltuuksia rikosten ennalta estämis- ja paljastamistehtäviin. Lisäksi ehdotetaan uutta sääntelyä yleisistä toimivaltuuksista.

13 Keskeiset EU-hankkeet

HE EU:n ja sen jäsenvaltioiden sekä Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden järjestön jäsenten välisestä kumppanuus sopimuksesta (Post Cotonou) (UM021:00/2023)	UM/Tavio	OM, VM, MMM, TEM, LVM, OKM, YM, PLM	HE syksy 2024–keväät 2025
Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden järjestön jäsenten välisen kumppanuussopimuksen. Kumppanuussopimus on luonteeltaan sekasopimus, jonka määräykset kuuluvat osittain jäsenvaltioiden ja osittain Euroopan unionin toimivaltaan.			
Laki Euroopan parlamentin ja neuvoston jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten välisestä tietojenvaihdosta ja neuvoston puitepäätöksen 2006/960/YOS kumoamisesta annetun direktiivin (EU) 2023/977 täytäntöönpanosta (SM029:00/2023)	SM/Rantanen	OM, VM (Tulli)	HE syksy 2024
Hankkeessa täytäntöönpannaan kansallisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten välisestä tietojenvaihdosta ja neuvoston puitepäätöksen 2006/960/YOS kumoamisesta annetun direktiivin (EU) 2023/977 (tietojenvaihtodirektiivi). Täytäntöönpano edistää kykyä lainvalvontaviranomaisten tietojenvaihtoon sekä rikostentorjuntaan koko EU:n alueella.			
EU:n maahanmuutto- ja turvapaikkauudistuksen kansallinen täytäntöönpano	SM/Rantanen	Liittymä-pintoja yli ministeriöra jojen	HE kevät 2026
Hankkeessa toimeenpannaan kansallisesti EU:n maahanmuutto- ja turvapaikkauudistus.			
Arvonlisäverotuksen nykyaikaistaminen digiaikana (Digiajan alv) (VM157:00/2023)	VM/Purra	-	HE 2025–2026, tarkentuu EU-valmistelun aikataulun perusteella
Hanke koskee Euroopan komission ehdotuksia, jotka liittyvät arvonlisäverotuksen nykyaikaistamiseen digiaikana. Ehdotuksiin sisältyy kolme pääasiallista toimenpidekokonaisuutta: EU-kaupan digitaalinen			

alv-raportointi, sähköinen laskutus ja EU:n sähköinen keskusjärjestelmä alv-tietojen vaihtamiseksi; alustoja koskevien arvonlisäverosääntöjen päivittäminen ja yhteisen alv-rekisteröinnin käyttöönotto koko EU:ssa.			
EU:n uuden rahanpesusääntelyn kansallinen täytäntöönpano (VM053:00/2024)	VM/Rydman	SM	HE 2026
Hankkeessa valmistellaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevan sääntelyn kokonaisuudistusta.			
eIDAS-asetusta täydentävä lainsäädäntö (osa eIDAS-asetuksen kansallista täytäntöönpanoa) (VM031:00/2024)	VM/Ikonen	LVM, SM	HE syksy 2025
Hankkeen tarkoituksena on toteuttaa uudistetun eIDAS-asetuksen (Electronic Identification, Authentication and Trust Services) mukaiset velvoitteet kansallisesti määräajassa. Asetuksen keskeisin uudistus koskee yhteisen lainsäädäntökehikon luomista eurooppalaiselle digitaalisen identiteetin lompakolle. Hankkeessa tuotetaan asetuksen mukainen identiteettilompakko ja siihen liittyvät palvelut.			
HE laiksi EU:n metsäkatoasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista (MMM024:00/2023)	MMM/Essayah		HE syksy 2024
Hankkeessa toteutetaan EU:n metsäkatoasetuksessa (EU) 2023/1115 edellytetty täydentävä kansallinen sääntely. Hankkeessa valmistellaan uusi metsäkatoa koskeva laki, jossa säädettäisiin erityisesti toimivaltaisen viranomaisen määräämisestä ja sen toimivallan yksityiskohdista sekä EU:n metsäkatoasetuksen vastaisen toiminnan seuraamuksista. Samalla kumottaisiin voimassa oleva laki puutavaran ja puutuotteiden markkinoille saattamisesta (897/2013).			
HE laiksi yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetun lain muuttamisesta (MMM008:00/2024)	MMM/Essayah	OM	HE syksy 2025
Lailla on tarkoitus panna kansallisesti täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2023/2842 yhteisen kalastuspolitiikan valvontajärjestelmään säädetyt muutokset sekä muuttaa kansallisesti säädettyä hallinnollisten seuraamusten järjestelmää siitä saatujen kokemusten pohjalta.			

EU:n kyberkestävyyslainsäädöksen (Cyber Resilience Act) kansallinen täytäntöönpano	LVM/Ranne	-	HE 2025
Hankkeessa valmistaudutaan EU:n kyberkestävyyslainsäädöksen kansalliseen täytäntöönpanoon. Hanke tukee osaltaan hallitusohjelman kirjausta kansallisen turvallisuuden ja yhteiskunnan kriisinkestävyyden vahvistamisesta ja erityisesti yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamista.			
Meriliikennepaketin turvallisuussäätelyn täytäntöönpano	LVM/Ranne		Meriliikennepaketin käsittely on kesken. HE 2026
Meriliikennepaketti sisältää merkittävää meriturvallisuutta koskevaa EU-lainsäädäntöä, joka tulee täytäntöönpanna kansallisesti. Lopullinen kansallinen täytäntöönpanoaika ei ole tiedossa.			
HE Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta tasapuolisten toimintaedellytysten varmistamisesta kestäväälle lentoliikenteelle täydentäväksi lainsäädännöksi (LVM037:00/2023)	LVM/Ranne	TEM	HE kevät 2024
Hankkeen tavoitteena on RefuelEU Aviation -asetuksen edellyttämän kansallisen säätelyn toteuttaminen. Kansallisesti tulee säätää viranomaistehtävistä ja nimetä toimivaltaiset viranomaiset. Lisäksi tulee säätää asetuksen kieltämien rikkomusten sanktioinnista eli seuraamusmaksuista ja niiden määräämisestä.			
HE EU:n datasäädöksen toimeenpanosta (LVM050:00/2023) Täytäntöönpanoa tukeva työryhmä (LVM042:00/2023)	LVM/Ranne	VM, TEM, OKM, lisäksi virasto- tasolla liikenne- ja viestintä- virasto, kilpailu- ja kuluttaja- virasto, tietosuoja- valtuutetun toimisto,	HE syksy 2024

		digi- ja väestötieto virasto sekä tilasto-keskus	
Hankkeessa toteutetaan tarvittavat muutokset liikennepalvelulain tietosäätelyyn. Muutokset perustuvat tieliikenteen älykkäiden liikennejärjestelmien käyttöönoton sekä tieliikenteen ja muiden liikennemuotojen rajapintojen puitteista annettuun direktiiviin (EU/2010/40) tehtyihin muutoksiin. EU:ssa lokakuussa 2023 hyväksytyn uuden direktiivin mukaisten velvoitteiden kansallisen toimeenpanon lisäksi tarkastellaan samassa yhteydessä tarvittavilta osin liikenteen, liikkumisen ja logistiikan digitaalista toimintaympäristöä koskevaa säätelyä. Hankkeella pannaan täytäntöön EU:n datasäädös, joka edellyttää kansallisesti etenkin toimivaltaisten viranomaisten sekä seuraamusten säätämistä.			
HE Euroopan unionin kyberturvallisuusedirektiivin (NIS2-direktiivi) täytäntöönpanemiseksi (LVM027:00/2023)	LVM/Ranne	VM, OM, YM, MMM, TEM, STM, SM, PLM, UM, lisäksi VNK ja OKM	HE 57/2024 vp
Hankkeessa täytäntöönpannaan kansallisesti ns. NIS-direktiivi. Kyberturvallisuutta koskevaa yhteistyötä viranomaisten ja elinkeinoelämän välillä vahvistetaan. Kyberturvallisuusstrategia uudistetaan.			
Liikenteen ja logistiikan tietosäätelyn päivitys, data-avaruus, osa 1 (LVM054:00/2023)	LVM/Ranne	-	HE syksy 2024
Säätäminen vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin käyttöönotosta annetun EU-asetuksen 20 artiklan mukaisista yksilöllisistä tunnisteista sekä lataus- ja tankkauspisteiden tietojen saatavuudesta kansallisesta yhteyspisteestä. Lisäksi säädettäisiin sähköisiä kuljetustietoja koskevan EU-asetuksen tarkoittamasta tiedonvaihdon kansallisesta yhteyspisteestä. Henkilöliikenteen liikkumispalveluiden osalta ehdotettaisiin muutoksia olennaisten tietojen, pysäkkien esteettömyystietojen, kertalippua koskevan lippu- ja maksurajapinnan ja toimivaltaisten viranomaisten lippuyhteistyötä koskeviin säännöksiin. Lisäksi selkiytettäisiin säätelyä tietojen luovuttamisesta liikenneasioiden rekisteristä, tietojen luovuttamisesta perintätoiminnan harjoittajille sekä mahdollisuudesta julkaista julkista valtaa käyttävien henkilöiden tietoja.			

Liikenteen ja logistiikan tietosäätelyn päivitys, data-avaruus, osa 2	LVM/Ranne	-	HE syksy 2025
Muutosten tekeminen liikennepalvelulain tietosäätelyyn tieliikenteen älykkäiden liikennejärjestelmien käyttöönoton sekä tieliikenteen ja muiden liikennemuotojen rajapintojen puitteista annetun direktiivin (EU) 2023/2661 täytäntöönpanemiseksi. Direktiivillä muutetaan tieliikenteen älykkäitä liikennejärjestelmiä koskevaa ns. ITS-direktiiviä. Kansallisessa hankkeessa huomioidaan sellaiset ITS-direktiivin täytäntöönpanoasetuksista johtuvat tarpeet, joita ei ole vielä huomioitu.			
HE yritysvastuulaiksi	TEM/Satonen		HE kevät 2026
Yritysvastuudirektiivin kansallinen täytäntöönpano edellyttää uutta lainsäädäntöä, jossa säädetään yritysten huolellisuusvelvoitteesta ja valvontaviranomaisesta sekä hallinnollisista seuraamuksista.			
HE ulkomaalaislain muuttamisesta (ns. yhdistelmälapadirektiivin täytäntöönpano)	TEM/Satonen		HE syksy 2025
Yhdistelmälapadirektiivin säätelyllä luodaan yhden hakemuksen menettely, jossa on yhdistettynä työtä ja oleskelua varten myönnettävä oleskelulupa eli yhdistelmä lupa.			
EU:n uusi kaasumarkkina-lainsäädäntö (ns. kaasumarkkinapaketti) (TEM038:00/2023)	TEM/Mykkänen		EU-säädös voimaan keväällä 2024
Kaasumarkkinasäätelyn muutoksilla helpotetaan uusiutuvien ja vähähiilisten kaasujen käyttöönottoa energiajärjestelmässä ja mahdollistettaisiin siirtyminen pois fossiilisesta maakaasusta EU:n ilmastoneutraalisuustavoitteen saavuttamiseksi vuoteen 2050 mennessä.			
EU:n uusi sähkömarkkinamalli (TEM040:00/2023)	TEM/Mykkänen		HE syksy 2024 (EU-säädös voimaan keväällä 2024)
Hankkeessa täytäntöönpannaan kansallisesti sähkömarkkinamallia koskeva EU-säädöspaketti (2 direktiiviä ja 3 asetusta), jolla parannetaan kuluttajansuojaa sekä edistetään puhtaan energian investointeja sähkömarkkinoilla.			
HE laiksi kestävien tuotteiden ekologiselle suunnittelulle asetettavien vaatimusten puitteista	TEM/Mykkänen		HE kevät 2026

Hankkeessa valmistellaan ekosuunnitteluasetuksen kansallisen täytäntöönpanon kannalta välttämätön lainsäädäntö.			
HE päästökauppain muuttamisesta/ HE laiksi polttoaineen jakelun päästökaupasta (TEM074:00/2023)	TEM/Mykkänen	YM	HE syksy 2024
Päästökauppasääntelyn täydennykset kattaisivat tieliikenteen, rakennusten lämmityksen sekä nykyisen päästökaupan ulkopuolisen teollisuuden ja rakentamisen.			
HE Euroopan unionin hiilirajamekanismissä asetusten toimeenpanosta annetun lain muuttamisesta (TEM004:00/2023)	TEM/Mykkänen	YM	HE syksy 2024
Hiilirajamekanismin avulla tietyille EU:n ulkopuolelta tuleville tuotteille asetetaan saman suuruinen maksu kuin joka kohdistuu EU:ssa valmistettuihin vastaaviin tuotteisiin EU:n päästökaupan seurauksena.			
HE laeiksi energiatehokkuuslain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta (TEM123:00/2023)	TEM/Mykkänen		HE syksy 2024
Hankkeessa valmistellaan hallituksen esitys laeiksi energiatehokkuuslain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta.			
HE biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain muuttamisesta (TEM029:00/2023)	TEM/Mykkänen		HE syksy 2024
Uusiutuvan energian direktiivin (EU) 2018/2001 toimeenpano kestävyyskriteerien osalta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025.			
HE energian alkuperätakuista annetun lain muuttamisesta (TEM035:00/2023)	TEM/Mykkänen		HE kevät 2025
Uusiutuvan energian direktiivin päivitys (REDIII) toimeenpannaan kansallisesti kolmessa hankkeessa (Fit for 55). Tässä hankkeessa toimeenpannaan alkuperätakuista koskevat säännökset.			

HE uusiutuvien polttoaineiden edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta (TEM026:00/2023)	TEM/Mykkänen		HE syksy 2024
Uusiutuvan energian direktiivin päivitys (REDIII) toimenpannaan kansallisesti kolmessa hankkeessa (Fit for 55). Tässä hankkeessa toimeenpannaan liikennettä koskevat säännökset ja toteutetaan hallitusohjelman kirjaukset jakeluvuoroista.			
EU:n tekoälyasetuksen kansallinen toimeenpano (TEM044:00/2024)	TEM/Rydman		HE syksy 2025
Hankkeessa valmistellaan EU:n tekoälyasetuksen toimeenpanemiseksi tarvittavat kansalliset säädösmuutokset.			
Solvenssi II -direktiivin muutosten ja vakuutusyhtiöiden elvytys- ja kriisinratkaisudirektiivin kansallinen täytäntöönpano	STM/Grahn-Laasonen	-	HE kevät 2026 (riippuu direktiivien voimaantulon ajankohdasta)
Solvenssi II -direktiivin uudelleentarkastelu kattaa koko direktiivin ja sen yhteydessä muutetaan useampaa direktiivin eri osa-aluetta ja säännöstä. Elvytys- ja kriisinratkaisudirektiivin myötä on luotava täysin uusi kriisinratkaisujärjestelmä vakuutusyhtiöille. Lisäksi sääntelyn mukaisesti on nimitettävä kriisinratkaisuviranomainen.			
HE geenitekniikkalain muuttamisesta	STM/Grahn-Laasonen	MMM, YM	HE mahdollisesti 2025–2026
Hankkeessa täytäntöönpannaan kansallisesti uusilla genomimuokkaustekniikoilla (NGT) muokattujen kasvien kansallisia lupa- ja valvontamenettelyjä koskevat muutokset siltä osin kuin asetus koskee geenitekniikkalain soveltamisalaa.			
HE uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä (TEM036:00/2023)	YM/Mykkänen		HE syksy 2024
Uusiutuvan energian direktiivin päivitys (REDIII) toimenpannaan kansallisesti kolmessa hankkeessa (Fit for 55). Tässä hankkeessa toimeenpannaan lupamenettelyjä koskevat velvoitteet.			
Rakennusten energiatehokkuusdirektiivin toimeenpano	YM/Mykkänen	VM, OKM, TEM	HE kevät 2026

Rakennusten energiatehokkuutta koskeva uudelleen laadittu direktiivi (recast) on julkaistu 8.5.2024. Se tulee voimaan 29.5.2024. Ehdotuksen ensisijaisena tavoitteena on rakennusten kasvihuonekaasupäästöjen ja energian loppukulutuksen vähentäminen vuoteen 2030 mennessä sekä pitkän aikavälin vision asettaminen rakennuksille kohti EU:n ilmastoneutraaliutta vuonna 2050. Kansallisesti veloitteena on rakennuskannan perusparantaminen erittäin energiatehokkaaksi ja hiilivapaaksi saatetuksi rakennuskannaksi vuoteen 2050 mennessä pyrkien muuttamaan olemassa olevat rakennukset päästöttömiksi rakennuksiksi.			
EU yhdyskuntajätevesidirektiivin uudistamiseen liittyvä lainsäädäntö	YM/Mykkänen	MMM, STM, TEM	HE syksy 2026
Euroopan komissio antoi 26.10.2022 ehdotuksen yhdyskuntajätevesien käsittelyä koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin uudelleen laadituksi tekstiksi (recast). Ehdotus laajentaisi direktiivin soveltamisalaa koskemaan myös nykyistä pienempiä taajamia ja jäteveden käsittelylle ehdotetaan nykyisiä tiukempia puhdistusvaatimuksia. Jätevedenkäsittelyn tiukentuvien vaatimusten kustannukset katettaisiin tietyin osin laajennetulla tuottajavastuujärjestelmällä. Valtaosalta yhdyskuntajätevedenpuhdistamoista edellytettäisiin energia-auditointeja ja asteittain energianeutraaliutta käytetyn energian ja tuotetun uusiutuvan energian suhteen.			